МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 26 НОЯБРЬ 1959 шу № 95 (2407) Мах 20 кап.

Шурий товарни фермай болхлой совещани

Селхан Грозне хилар республикерча шурий-товарни фермай болхлой совещани.

Совещане „Шурийнеи дулхаи лаьрхIа хьайбаш дебадара декхараш кхоачашдарах" лаьца доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета Председатела нов. Гайрбекова.

Республикерча берригача хьайбаш леладерашка кхайкарал дир совещане.

СИЙ ДОЛАШ НАКЪА ГIОРГДА ВАЙ ССКП ЦК ПЛЕНУМА

ССКП ЦК соцам баьб укх шера 22-ча декабре аргIана йола ЦК Пленум гулйойла, аьнна. Пленуме дувца оттадаьд: ялат, шекара свекла, боамби, коартолаш, баьца дaараш, сомаш, комсаш, фабрикаштеи заводаштеи эша технически культураш, дикагIа хьувкъаяра лаьтганца беш бола болх дикагIа тоабара, дулх, шура, даьтта, тха, иштта кхыйола хьайбай продукташ алсам яхара, юкъара хьайбаш дебадара, совхозаши колхозаши дикача кадрашца Iалашъяра, юрта боахама дIахо механизациjара, къахьегама овсарле лакхъяра, продукцега дIабода мах лохбара, колхозий юкъара боахам лакхбара а колхозникаш паргIата бахара а ССКП XXI съездо а ЦК декабрьски (1958 шу) Пленумо а яь решенеш кхоачашъярах дола дешаш.

Цу гIулакха Пленумо ладувгIаргда РСФСР Министрий Совета а Украинаи, Казахстанеи, Белоруссеи, Узбекистанеи, Таджикистанеи, Азербайджанеи компартей ЦК а докладашка.

Еррига Коммунистически парти а цун ЦК а вай берригa мохк юртбоахама продукташца дика Iалашбара чIоагIа йоакхо еш хилар кхетадаро дегаш ура а увттадеш, ЦК Пленума сийна тIайица социалистически декхараш тIехкхоачаш а деш, Пленума гIадбаха накъа болх Советски Союза берригa а къахьегамхой.

ТIеххьарча пхе шера, юкъера лаьрхIача хIара шера 8,6 процент лакхбеннаб вай берригa а юртбоахам. Цу тайпара сиха юртбоахам дегIабенабац дIадахача цхьанна а шера. Укх шера цхьайолча районашка, дIадийнар хьувкъара ха во этта йоллашехь а, берригача мехка ялат, шекара свекла, иштта кхыдар юкъера лаьрхIача тIеххьарча пхе шерах цхьан шера хинначул дукхагIа хиннад. ХIаьта, пачхаьалкхенга дулх, фуаш, тха дохкара план ханал хьалха 20-ча октябре кхоачашъяьй ерригача Советски Союзе. Шура йохкара план кхоачашъергйолаш а я.

Ерригача Советски Союзо санна йоккхий къахьегама коталонаш а йоахаш ЦК Пленума накъа болх вай Нохч-ГIалгIай республика къахьегамхой а. Нохч-ГIалгIай совнархоза промышленни предприятеша 11 беттара план ханал 14 ди хьалхагIа кхоачашъяьй. Соахкарча укх ханаца нийсйнча къахьегама овсарле юкъера лаьрхIача 4,7 процент лакхъеннай, цхьайолча предприятешка 7—18 процент а луш. Продукцега дIабода мах чухнахьа баккхарца, планах лаьрхIа хинначул 80 совгIа миллион сом ахча кходаьд. Уж толамаш доахилга вIаштIехьадаьннад болх дика вIашагIболларца, цунна юкъе керда техника, механизаци, автоматизаци яхьарца.

Доккхий толамаш даьхад Нохч-ГIалгIай республика юртбоахама къахьегамхоша а. ДIадахача шерачул кхозза дукхагIа зяби Iаьржа пари аьхаб укх шера. Соахкарчул дуккха а дукхагIа да укх шера доахан, жа, хьакхарч, оалхазараш. 1958-ча шера укх хана пачхаьалкхенга дехка хинначул дулх 32 процент, шура 11 процент, фуаш 29 процент, тха 10 процент дукхагIа дехкад укх шера.

Пачхаьалкхенна ялат, дулх, фуаш, комсаш, баьца дaараш дIадалара план ханал хьалха кхоачашъяьй Каргалински районо. ДIайийна хIамаш дика хьувкъаяра, хьайбаш, оалхазараш дебадара, цар продукташ алсам яхара пачхаьалкхен планаш кхоачашъе шоаш тIайица социалистически декхараш дика кхоачашдаьд Гудермесски, Курчалоевски, Наурски, Сунженски, иштта кхыча районаша а, колхозаша а, совхозаша а.

Дукха ба вай республике шоаш тIайица социалистически декхараш тIехкхоачашдаь болхлой, колхозникаш, механизатораш, дояркаш, иштта кхыбараш. Надтеречни района «Гвардейски» совхоза къонача чабана Киломатов Гелани планах 100 жийна тIехьа 105 Iаьхар кхебеи хIара устагIа тIера 2,2 килограмм тха даккхеи дезаш вар. Цо лакхера социалистически декхар тIайицар 100 жийна тIехьа 130 Iаьхар кхебеи, хIара устагIа тIера 3 килограмма тха даккхеи, аьнна. Ше тIайица декхар, 100 жийна тIехьа 140 Iаьхар а кхебаь, хIара устагIа тIера 3,4 килограмм тха а даьккха тIехкхоачашдаьд цо. «Ермоловски» совхоза котамашта гIулакх деча Алханова Хьавас хIара яхкача котамгара 145 фуъ а гулдаь 7-ча ноябре шийшера йоагIа план тIехкхоачашъяьй.

Соахка хIара гектара тIара 159 центнер томараш тIехьа хьажкIаш яьхача «Джалкински» совхоза Зармаева Абдул-Саида кулгалдеча звенос укх шера 200 центнер яьккхай. Иштта цу тайпара шоаш тIайица социалистически декхараш тIехкхоачаш а деш ЦК декабрьски Пленума сий долаш накъа болхаш къахьегамхой кхы а дукха ба.

Шоаш ЦК Пленума сийна тIайица социалистически декхараш кхоачаш ца деш я цхьайола районаш, совхозаш, колхозаш, болхлой, колхозникаш. Пленум йолаяла цхьа бутт гаргга ха мара йисаяц. Цудухьа массане а шоай берригa а низ тIабахнйита беза, тIайица социалистически декхараш кхоачашдара. Шоаш беча балхаца хьокхам а телаш цу балха хьалхле лелае еза коммунисташа, комсомольцаша, активисташа, берригача а кулгалхоша.

ТIайица декхараш кхоачашдара эггара хьалха де дезар болх дика вIашагIболлари, балха дисциплина чIоагIъяри да. Балха юкъе критика а йоалаяь, цун новкъосталца кхоачамбоацараш дIадаха деза. Хьалха латтача боахама предприятеша, дикагIа болча болхлоша тIехьабисараштa масса а тайпара новкъостал де деза. Цу балха юкъе дакъа лоацаш хила деза дерригa а газеташ, пенгазеташ а тIехьа.

ЦК Пленумо семилетка хьалхарча шера даь дерригa балхаш дийца а дийца, дIахо йодача хана болх мишта бе беза кхетам лургба.

Берригача наха хьалхашка тIайица социалистически декхараш толамца кхоачаш а даь, сий долаш накъа гIоргда вай ССКП ЦК декабрьски Пленума!

ШЕРА ТIАЙИЦАЧА ДЕКХАРЕЛ СОВГIА

Советски Союза Коммунистически парте XXI съездо тIайица ворхI шера план толамца кхоачашъяра дерригача халкъо йоаржаяьча социалистически яхье а баьнна 1959 шера доккхий декхараш тIайицадар Курчалоевски района юрта боахамерча къахьегамхоша. Парте райкомои, первични партийни организацешеи колхозникаши, механизатораши, юрта боахама специалисташи оарцагIбаьхар тIайица социалистически декхараш кхоачашдара а тIехкхоачашдара а.

Колхозаш толамца хьажкIаш чуийца яьннай, планах 1000 тонн йохка езача 1500 тонн ехкай пачхаьалкхенга, план тIехкхоачаш а деш аьха яьккхай зябь, дIадийна даьхад гурахь дув ялаташ, хьайбашта кхоачам хиллал гIожа доакъар а силос а кийчъяьй, тоаяь яьхай хьайбашта Iа даккха помещенеш.

Доахан дебадара а царгара дукхагIа шура яккхара а дола социалистически декхараш 100 процент кхоачашдаьд, кхоачашдеш латт кхыча хьайбашта лаьрхIа дола декхараш а. Районо боахамий дерригача доакъошка гIолла пачхаьалкхенга хьайбай продукци йохкара дола социалистически декхараш кхоачашдаьд: шура йохкара 120, дулх—108, фуаш—105, тха—102 процент.

Дахача шераца нийсдича доахан 1,6-зза дийбад, детта доахан —2,1-зза, жа—1,1-зза, коа тIара оалхазараш —1,8-зза. ДукхагIа дIаеннай пачхаьалкхенна хьайбай продукташ а: шура—3-зза дукхагIа, дулх—3,8-зза, фуаш — 4-зза.

Декабрь бетта ССКП ЦК Пленум гулъергхиларо дегаш гIоздаьхача района къахьегамхоша, шоаш тIайица хиннача декхарашка а хьежа ССКП ЦК Пленум хьаеллача денга пачхаьалкхенга кхы а йохка лаьрхIад шура—300 центнер, фуаш — 12 эзар, йистедаха лаьрхIад дерригa юрта боахама балхаш, 50 процент кхоачашъе лаьрхIад гурахьи Iайи трактораштеи, комбайнаштеи, кхыча юрта боахама машинаштеи е езача ремонта план.

Д. САНЬКО,

ССКП Курчалоевски райкома секретарь.

1960 шера планах болх бу

Дуккха мастераш а мотористаш а ба Грознерча горпромкомбината барзкъаш тегача цехе 1959 шерара производственни программа кхоачаш а яь 1960 шерарча планах болх беш.

Мотористка Риженкова Нинас тIадоагIача шера лаьрхIа 1540 сома продукци арахийна.

Шера йоагIа программа 2 бутт хьалха тIехкхоачашъяьй комбината болхлоша Бондаренко Людмилаеи Саинназиди Лидияси.

ХьатIадоагIача шера планах болх беш ба Магомедова Тамара, Арсамирзоева Тамара, иштта кхыбараш.

С. ВОРОНИН.

КОММУНИЗМА УЙЛА ЙОЛАШ КХЕТАБЕ КАГИРХОЙ

* * *

Нохч-ГIалгIай АССР хьехархой ШоллагIча съездага

Дукха деза новкъостий!

ССКП Нохч-ГIалгIай областной комитето, республика Лакхехьарча Совето, Министрий Совето дIайха моаршал лу хьехархой ШоллагIча съезда делегаташка а цу съездага гIолла коммунизма заман керда саг кхетавеш парте тешамера тIончаш болча Нохч-ГIалгIай мехкарча 6 эзар хьехархочох латтача отрядага а!

Республика дуккхача къамех болча хьехархой коллективе барт цаI болаш, вежарий дезал а хинна халкъа дешар хьехача цхьана болх бу эрсашеи, нохчашеи, гIалгIашеи, украинцашеи, армянашеи, кхыча дуккхача къамех болча викалашеи. «Школа вахарцара бувзам чIоагIбарахи СССР-а халкъа дешара система дIахо дегIайоалаярахи дола Закон» кхоачашде лоаттабеча къовсамá доккхача хьинарца юкъеяхай сий дола хьехархой отряд.

Республикерча къахьегамхоша чIоаггIа доккхал деш а дукха езаш а йоах дикагIа болча хьехархой: РСФСР-а школа заслуженни хьехархочун Капитолина Павловна Минеевá, СССР-а Лакхехьарча Совета депутата Селима Якубовна Езиева, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета депутата Лидия Ибрагимовна Шадыжева, Иван Васильевич Фоменко, Малика Вахабовна Шамилева, кхы дуккхабарий а цIераш. Цар шоаш оалача дешаца, шоашта ховр хьехарца, опытаца, шоашкара луча хьокхамца боккха кхетам лу хьатIакхувш йоагIача тIехьенна, къахьегама новкъа йоаккх из, сийлахь-йоккхача социалистически Даьхен тешамера патриоташ кхебу.

Дешар хьехара берригa а болх эргабаккхарен кагирхошта кхетам балареи гIулакхо дIадех хIара хьехархочунгара, халкъа дешара органий хIара болхлочунгара дешархой вахарá, общественни пайданерча къахьегама дика кийчбе, юкъара а политехнически а дешара боарам лакхбе, партена а советски халкъа а дувцилга йоацаш тешаме хилара уйланца, коммунизма уйланца кагирхой кхетабе аьнна партеи Советски правительстваи яь указанеш йизза а бокъонца а кхоачашъяр.

Хьехархой съезда декхар латт школайи халкъа дешара органийи болх критически тахкарах, дешара а кхетама а балха дикагIа йола опыт, дешар хьехара а дешархой кхетабара а керда формаши методаши вIаши йовзийтарах.

Съездо новкъостал де деза школах дола Закон кхоачашдеча, Советски Союза Коммунистически парте XXI-ча съезда соцамаш кхоачашдеча бокъонца творчески дакъа лоацаргдолаш берригa хьехархой оарцагIбаха.

Дукха деза новкъостий!

ССКП областной комитет, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиум, Министрий Совет чIоагIа тешаш я республика хьехархой сий долча отрядо кагирхошта дешар хьехача а уж кхетабеча а балха тIехь керда толамаш доахаргхиларах, коммунизма гIулакх котдаккха дерригача халкъо лоаттабеча къовсама юкъе шоай хьаьналча а беркатерча а къахьегамца цар дизза дакъа лоацаргхиларах. Дукха еза социалистически Даьхе бахьан оаш беча халача, цхьабакъда, беркатерча балха тIехь доккхий толамаш оаш дахар лов тхона.

Яхийла вай Сийлахь-йоккха дуккхача къамех латта Советски пачхаьалкхе!

Массаз а котъювлаш хьайоагIача марксизма-ленинизма байракха кIалха латташ, Советски Союза Коммунистически партеи цун ленински Центральни Комитетеи хьалхленца—дIахьалхашка довла, коммунизма коталонга!

ССКП НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМ

НОХЧ-ГIАГIАЙ АССР-а ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ

НОХЧ-ГIАГIАЙ АССР-а МИНИСТРИЙ СОВЕТ

Республикански хьехархой ШоллагIча съезде хинначар Нохч-ГIалгIай АССР халкъа дешара берригача болхлошка даь КХАЙКАРАЛ

Хьамсара новкъостий!

Коммунистически партена гонахьа кхота а денна, советски халкъо Iалаьмате доккхий толамаш даьхад халкъа боахама массе а даькъе. Уж толамаш ларде а лаьца, парте XXI съездо теоретически бакъ а даь хьалхашка дера исторически дегIадахкара кердача этапага — коммунистически общество хьаелга шерра доаржадаь дIадахьара юкъага — довла торо хилар.

Общество коммунистически хьисапе эргайоаккхилга вIашагIдала йиш йоацаш дувзаденна да керда саг кхеварца. Кагийча нахага дешийтара а, уж кхетамца кхебара а даиман йоакхо ю Коммунистически парте а Советски правительствос а. Школа йоакхо еш хилар кхы цIаьхха а къьгта хьахьекхар халкъа дешара гIулакх эргадаккхарах йолча ССКП ЦК-еи СССР Министрий Советеи тезисашеи, СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессе тIайицача «Школа вахарцара бувзам чIоагIбарахи СССР халкъа дешара система дIахо дегIайоалаярахи» яхача Законои.

1959—60 дешара шу — ССКП XXI съездои школах долча законои маяххара школа эргайоаккхаш дола хьалхара шу да.

Тхо, Нохч-ГIалгIай АССР Республикански хьехархой II съезде дакъа лоацаш хиннараш, вIашагIкхийттад школа эргайоаккхаш баьча балха хьалхара итогаш ювца, вIаши дагадовла, дIахо бергболча балха эшараш а де дезараш а къоастаде.

Дешархой политехническии профессиональнии кийчбара даькъе кIезиг-дукха дика опыт я вай республикерча школашка. Производственни дешар долаш йола 35 школа хьайийлай. 208 дешара мастерскеши 300-нел дукхагIа дешара кабинеташи кийчъяьй. Республикерча школашка вIашагIъеллай 5.748 дешархочу а лоацаш йола 117 дешархой производственни бригада. Школашка йолаш я 223 дешара-опытни участок. Цхьабакъда, оаха дика кхетаду дешара даькъе а школа вахара гаргаозара болча берригача балхаца а хIанз дукха кхоачамбоацараши кхоачашдаиза декхараши хилар.

Овлан тIарча декхарех цхьа декхар да массанега а бархI шерара дешар дешийтилга доладар. ЦхьоалагIча классе деша хайша бераш бархIлагIча классага дIакхоачилгеи, дика кхета а кхеташ, цар из йистейоаккхилгеи де деза. ХIаьта цу гIулакха хьехархой коллективаша дукха организаторски болх бе беза дешархошта хьехареи, уж кхетамца кхебареи даькъе.

Хьамсарча парте тIахьехама тIехьа а долаш, вай республикерча школай болхлой декхарийла да дешареи кхетамца кхебареи болх воай кагий нах вахарга, пайданерча къахьегамга, коммунизм хьалъяра хьинаре дакъа лацарга кийчбергболча тайпара вIаштIехьабаккха. Цо вай декхарийла ду дешархой политехнически дешар а къахьегамца кхебар а, производственни дешар долаш йолча школашкара дешархой профессиональни кийчбелга а дика вIаштIехьадаккха, моттигашкара хьалаш теркал а деш, дешара гIулакх производственни къахьегамца дувзилга нийса вIаштIехьадаккха.

«Дешар хIамаш хьаеш болча къахьегамца дувзарах, — белгалдаьккхар нов. Н. С. Хрущева парте XXI съезде, — лоархIам кIезиг ца луш, дукхагIа лоархIам болаш хул Iомадаь дешар». КIоаргтеи чIоагIеи дешархошка дешар Iомадайтара тIехьа лоаттабу къовсам хьехархой коллективай эггара лоархIамера декхар а долаш дусаш да. Производственни дешар чакхдоаккхача хана общеобразовательни предметаш хьехара еш йола терко лаьгIъялийта йиш яц.

Халкъа дешара система эргайоаккхача хьалашка кердача тайпара леладе деза дешархой кхетамца кхебара балха, пионерскии комсомольскии организацей балха гIулакхаш. Кхетамца кхебара балха чулоацам а, из вIаштIехьабаккхар а, цун наькъаш а советски школа керттерча декхараштa тIадерзадаь хила деза — коммунистически кхоанеи саг кхевара. Цу дерриганеша а вайгара тIагIертта дIадех кхетамца кхебара балха идейно-политически боарам лакхбелга, къаьстта а дешархой атеистически кхетамца кхебелга.

Школа эргаяккхара гIулакх чакхдаккхара къаьстта боккха лоархIам болаш я школаш-интернаташ. Республике болх беш 15 школа-интернат я. Цу школай болхлой декхарийла ба дешара гIулакх хIамаш хьаеш болча къахьегамца дувзара а коммунистически кхетамца кхебара болх лелабара а лоаттабеча къовсам тIехь хьокхам тела.

Советски хьехархой эггара лоархIамегIара декхар да балхаш деш болча кагийча наха Iилмай лардаш Iомаяь караерзае а, производственни говзал лакхъе а новкъостал делга. Хьехархой съездо республикера халкъа дешара берригa болхлой тIахьех болхлошха болчеи юрташкарчеи кагийча наьха школай къаьстта дукха терко еш хилара, цу тайпарча школашкара дешара гIулакх тоадара а уж школаш дукхагIа хилийтара а маьогта уйла тIаяхийтара.

Хьамсара новкъостий!

Iалаьмате доккхийи сий долаши да советски хьехархошта хьалхашка латта декхараш. Школа эргаяккхара даькъе бокъонца ка ялга эггара хьалха хьехархоех тийша да, дешареи кхетамца кхебареи декхараш кIоаргга кхетадеш уж хиларах, царна болх дика бе харах, марксистско-ленински Iилмах уж дика кхеташ хиларах тийша да.

Шоай кхетам даиман кIоаргбеш хилара, кагийча наха хьехилга а, уж кхетамца кхебелга а творчески леладара, хьинарера общественникаш хилара, хьалха латта идеяши лакхара культуреи чакхйоахаш хилара, къахьегамхошта юкъе педагогически пропаганда тIагIертта тоаеш хилара тIахьех оаха республикера хьехархой.

ХIанз, коммунизм хьалъяра хоадам беш йолча хана, хIара хьехархой коллективе къаьстта сийрдадаьнна дIаотталда эггара дикагIа, хьаькъалегIа, низ болашагIа мел дар!

Тхо тийша да, къона патриоташ — коммунизм хьалъераш дешарцеи кхетамцеи кхебара гIулакх кхы дIахо а тоадара даькъе ший низ а хьакъал а кхо ца деш хIара хьехархочо къахьегаргхиларах.

Школа эргайоаккхилга — дерригача халкъа гIулакх да. Съезде хиннараща еррига общественность, колхозаш, совхозаш, республикерча предприятейи учрежденейи берригa кулгалхой тIахьех школай дешара-материальни кIийле чIоагIъяра а, дешархой производственни дешара а бокъонца новкъостал деш хилара.

Съезд чIоагIа тийша я Коммунистически партеи Советски правительстваи хьалхленца вай республикера хьехархой дика ка а йоалаш школа эргаяккхара бехктокхамеи дикеи долча декхарех лоархIаберг хиларах.

Нохч-ГIалгIай АССР хьехархой II съезд

Нефтяникаша хоам бу

Мехкдаьтта чакхдоахачеи химически промышленноста управлене предприятей технологаша котало яьккхай: **11 беттара валови продукци арахецара план ши кIира хьалхагIа кхоачашъяьй.**

Соахкарча укх ханаца нийсдича 9 процент лакхденнад валови продукци арахецилга. Семилетка хьалхарча шера 10 бетта 15 эзар сома доагам а кходаьд, чакхдоаккхача хана мехкдаьтта доадар боарамал 7640 тонн лох а даьд. Къахьегама овсарле планал 4,8 процент лакхъяьй, хIаьта мехкдаьтта продукташка дIабода мах лохбарах 57 миллиони 585 эзари сом а кходаьд.

Семилетка хьалхарча шера геттара дика къахьегаш ба Грознера крекингисташ. Ерригсоюзни социалистически яхье кхозза котбаьннаб уж. Бакъда толамаша сонта бахансар технологаш. 11 бетта моторий доагам даккхара план ханал хьалха кхоачашйир цар.

Мехкдаьтта продукташка дIабода мах лохбарах 26,5 миллион сом кходаьд.

Крекингисташ доаккхал деш ба яхье котбаьннарех—боккхагIа болча операторех В. Фроловхи, М. Шаюковхи, А. Клеповхи, слесарах П. Шатькохи, кокс цIенъеча А. Жулинахи.

* * *

Нохч-ГIалгIайчен нефтяникаша, Краснодарски края мехкдаьтта промышленноста болхлошца яхь а лаьца, **«Iаьржа дошуви» гази даккхара цхьайтт беттара план** ханал хьалха кхоачашъярах хоам бу Даьхенга.

Къахьегама котало яьккхай мехкдаьтта кIедж хьалъетташ йола скважинаш болх бе йолаялийтарахи, къаьначарех дикагIа пайда эцарахи, скважинашкара шозалагIа мехкдаьтта доаккхилга шердарахи, геолого-технически гIулакхаш юкъедоаладарахи, промыслашка механизации контроли ярахи.

Соахкарча укх ханаца нийсдича хIара дени-буси мехкдаьтта доаккхилга 9,2 процент лакхденнад. Къахьегама овсарле лакхъяра план 3,7 процент тIехкхоачашъяьй.

Ерригача совнархоза мехкдаьттеи гази доаккхача промышленноста управлене хIара мехкдаьтта тоннага дIабода мах лохбарах 10 бетта 11,4 миллион сом кходаьд.

Яхь лаьцараштa юкъе хьалха латт, шоаш тIайица социалистически декхараш кхоачаш а деш, хIанзале а декабрь бетта чотах дуккха а «Iаьржа дошув» деннача «Малгобекнефтеи», «Горскнефтеи», «Гудермеснефтеи», «Правобережноеи», «Октябрьнефтеи» нефтеуправленеш.

Республика нефтяникаша керда къахьегама совгIаташ кийчду хургйолча ССКП ЦК Пленума.

Спирт даккхара шера йола план кхоачашъяьй

Укх шера дIадахача шерарчул халагIа да фенол, ацетон, синтетически спирт даккхара кхоачашъе, хIана аьлча укх шера план дукхагIа я. Цхьабакъда, хIара бетта, квартала, шерара план ханал хьалха кхоачашъе Iемаб Грозненски химически заводера болхлой.

Дукха ха йоацаш завода коллективо хоам бир валови продукци арахецара 11 бетта план кхоачашъяьй, аьнна. ХIаьта спирти, феноли, ацетони даккхара шера йола план тIа а техар завода. Фенольни группа цехашеи, кхыча цехашеи новкъостал а деш укх шера план кхоачашйир 22-ча ноябре спирт доаккхача цехий коллективаша. Химикаша декхар тIайицадар шера йола план Советски Конституце денга кхоачашъе аьнна. Ер шу йистедалалехьа дуккхача миллионий сомий спирт лургда химикаша Даьхенна планал совгIа.

Социалистически яхье хьалхле лелаерех я №№ 1, 7, 32-91 йола цехаш. Цу цехашкарча болхлоша шоай балха юкъе йихьай бIаьннел совгIа технически мероприяти, дуккха рационализаторски предложенеш.

ДикагIчарна юкъера а белгалбаха безаш ба аппаратчикаши машинисташи нн. Волобуев, Давыдов, Муртазин, Ракицкий, иштта кхыбараш а.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

Ерригача заводах сий дола цIи тиллара

Коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабеча установкайи цехийи коллективай партийнии профсоюзнии организацешеи завода директеси вIашагIтеха совещани хилар дукха ха йоацаш Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе.

Заседане эггара хьалха къамаьл дир № 21-1 йолча установка начальника - коммуниста Маргарита Васильевна Руденкос. Коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабеча установка коллективо 11 бетта йола план кхоачашъяьй 2-ча ноябре. Установканна ремонт еш йола ха лоацъяр бахьан долаш бIаьш тоннаш дикагIа дола бензин деннад коллективо планал совгIа.

— Оаха лаьрхIад, — аьлар цо,— дIахо укх шера план 20 декабре кхоачашъе, из хургда оаха ССКП Пленума луш дола совгIат. Цул совгIа коллективо лаьрхIадар 15 рационализаторски предложени яла. ХIанзале 16 предложени еннай, царех 14 балха юкъе йихьай. Берригача установка членаша шишшеи кхоккхеи професси Iомаяьй.

Совещане къамаьл дир № 25-1 йолча установка воккхагIа волча оператора - коммуниста нов. Самойлова. Коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабеш йола цу установка коллектив декабрь бетта чотах къахьегаш я, — аьлар цо.

Установка тIа болх беш бола берригa боккхагIа бола операторааш шоайчул совгIа слесара професси йолаш а ба. Цул совгIа дукха ба коллективе юкъе шоай технически говзал дешарца лакхъеш бараш а.

Коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабара хьалхле дIайолаяьй № 43-1 йолча установка коллективо. Ше тIайица декхараш сийленца кхоачашдир цо. Ремонт ца еш 250 дийнахьи буси установкага болх байта лаьрхIа декхар кхоачашдаьд установка коллективо.

Комсомольско - кагирхой лоархIаш я № 43-3 йола установка. 10 бетта план цу установка коллективо кхоачашъяьй 113 процент. Цу коллектива юкъера 15 саг институташкеи, техникумашкеи дешаш ва. Ремонт ца еш 270 дийнахьи буси болх бу установка, планах 150 дийнахьи буси бе безача. Къонача болхлошта дика новкъостал ду установка тIа болх беш болча говзача болхлоша Платоновси Симчукеи каталистически крекировани чоалханера технологически процесс Iомаяра.

Из дийцар ший къамаьлаца установка оператора нов. Чеховске.

Коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабеча коллективаша кхы а шерагIа социалистически яхь йоаржаяра, балха хьалхле лелаераша, говзал массанена дIайовзийтара тIахьийхар уж завода директора нов. Вандюка.

— Еррига завод а хила еза коммунистически къахьегама цIи йолаш, — аьлар цо. — ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна керда къахьегама толамаш доахаргда вай.

А. СУЛТАНОВ,

№ 3 йолча цеха начальник.

ХЬАЛХЛЕ ЯККХАР ДУХЬА ЛОАТТАБЕ КЪОВСАМ

1959 шера 10 бетта чухь Нохч-ГIалгIайи Краснодарскийи совнархозашта юкъе эттача социалистически яхьах хьахиннараш

(процентaш планаца нийсйнча)

	Нохч-ГIалгIай совнархоз	Краснодарски совнархоз
Валови продукци	105,1	105,8
Мехкдаьтта	104	102
Газ	109	87,1
Сийрда мехкдаьтта продукташ	107	104
Химе продукци	108	—
Электроэнерги	99,9	108
Къахьегама овсарал	105,2	104,1
Продукцех дIабода мах лохбар (9 бетта)	4,8	1
Шера йолча планах йоагIа капитальни вложенеш	74	76
Царца строительно-монтажни балхаш	72	79
Наха чубаха дIаденна цIенош	35	41,3

Нохч-ГIалгIай АССР хьехархой II съезд

ШКОЛАШ ЭРГАЙОАХИЛГА—ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ГIУЛАКХ ДА

Вахарца бувзаш, кердача наькъашца эргабоахаш, сийленца бе школай болх

21 ноябре Грознерча пионерий Двореце хилар хьехархой шоллагIа республикански съезд. Съезд хьайиллар Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела нов. М. Гайрбекова. Геттара чIоагIа тIоараш тохаш раьза болаш хержар гулбеннараша сийлен президиуме ССКП Центральни Комитета Президиум.

«Коммунизм хьалъяра хIанзарча ханара школеи республикерча хьехархой декхараши» яха доклад йир просвещене министра нов. Цыганкова.

— ХIанзарча хана керттера декхар да, — аьлар докладчика, — школай болх вахарца бувзаш дIабахьар, дешархошта общественни-пайдане къахьегам Iомабар, царна коммунистически кхетам балар, вай кагирхой кIоаргга Iилма а ховш коммунизма идеяш къоабал а еш кхебар.

Кердача Законо яххача тайпара школай болх эргабаккхара дукха къахьийгад вай республикерча школаша. Укх шера республике вIашагIъеллай 53 8 шерара школеи 35 11 шерара школеи, производственни обучени а йолаш. Дика чIоагIъяьй дешара-материальни база. Укх шера хьалъяьй 21 школьни помещени 5680 моттига лаьрхIа. Цул совгIа 17 помещени кхы а ергйолаш я. Дика новкъостал даьд школашта совхозаша а колхозаша а. Укх тIехьарча хана дукхагIа хиннай учебни оборудовани. Духхьал цу гIулакха лаьрхIа бюджетах арахийцад укх шера 4583 эзар сом. Школашта еннай 384 станок, 198 барзкъаш тега машин, 30-нел совгIа автомашин, иштта кхы а. Цхьабакъда, ала дезаш да, школаш хьалъяра юкъе дукха кхоачамбоацараш хилар. Школа - интернаташта 6 общежити е лаьрхIа 16,4 миллион сом ахча дар, хIаьта 3,3 миллион сом мара цу балха дIадахийтадац.

ХIанз школай болх эргабоаккхача хана белгалдаккха дезаш да массанега а бархI шерара дешар дешийта дезаш хилар. Ала дезаш да из гIулакх ледара леладелга. 843 деша ха йола бер дисад укх шера школашка дIа ца яздеш, хIаьта царех 543 йиIиг я. ХIанзале 7 классашка дешаш хинна 3 эзар совгIа дешархой деша ца ухаш ба. Цу гIулакха бехктокхаме я просвещене Министерство.

Школай болх эргабаккхар чIоагIа чоалхане гIулакх да. Дешархошта къахьегам, технически говзал Iомаеш керттера дакъа лоацаш хила веза хьехархо. Дукха ба вай республике хьехархой шоай декхар дика кхетадаь. Грознерча № 7 йолча школе болх беш я Александра Бурнос. Дика леладу цо къахьегам Iомабара гIулакх. Классе технически говзал хьийхачул тIехьагIа предприятешка экскурсе кхувл цо дешархой. Грозненски районерча Аргунски бархIшерара школерча учительница Степанченко Клавдияс къахьегам Iомабар дувз Iилма лард Iомаярца.

Дукха я хIанз школашка производственни бригадаш. Укх шера колхозийи совхозийи аренашка болх беш хилар 117 бригада. Тайп-тайпарча юртбоахама машинашца болх беш хиннача дешархоша укх шера чуийцад 18360 центнер кIаи мукхи.

Школашка хIанз а нийслу цхьабола хьехархой шоашта хьалхашка латта керда декхараш кхета ца деш. Каргалински районера Курдюковски 7 шерара школе географи хьехаш йолча Савельевас цхьан бетта къаьнача программаца баьб болх. Цу тайпара дола кхоачамбоацараш геттара сиха юкъера дIадаха деза.

Хьехархой коллективашта ховш хила деза дешархошта къахьегам Iомабара нийсса гуманитарни Iилмаш а Iомаде дезилга. Халкъа дешара органаш декхарийла я из гIулакх дика леладе.

Тайп-тайпара кхоачамбоацараш да кердача программашца, учебникашца дешара планашца.

— ХIанзале гучадаьннад школа - интернаташ елга дика гIулакх долга, — йоах докладчика. — ДIахо йодача хана а из болх дика дIабахьа беза. Керттера лархIа дезаш да дешархошта физически кхетам балар. Педагогически советашкеи методически объединенешкеи бувца беза пионерий болх. Кердача планах дешархой массадолча хIамах кхеташ хила беза. Цудухьа программа юкъе хила беза эстетически кхетам.

Бакъда, белгалдаккха деза духхьала школанна шийна из болх дика вIаштIехьабоаккхалург ца хилар. Школай балхах дакъа лаца деза даьй-ноаной комитеташа, цар активаша. ЧIоагIа лоархIаме гIулакх да родительски университеташ вIашагIйохкилга.

ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома Пленумо соцам баьб болхлой а юрташкарча а кагирхошта дешареи технически говзал Iомаяреи гIулакх лакхде. Из болх бе беза болхлойи юрташкара кагирхойи школаша. Укх тIехьарча хана шерлуш латт республике уж школаш. 8 кагирхой школа я шоай цIеноше а учебни кабинеташ а йолаш. ДукхагIа йола школаш я массаза а хьехаш бола шоай учителаш болаш. Нохч-ГIалгIай совнархозо соцам баьб предприятеша кагирхой школашта новкъостал дергдолаш. Цхьайолча предприятей кулгалхоша дика кхоачашду шоашта тIадилла гIулакх. «Красный молот» яхача заводо № 1 йолча кагирхой школа кабинеташта эшаш йола оборудовани эца 10 эзар сом деннад. Сайранарча школашка хьехаш болча хьехархошта хов цига дешараш болх беш бола кагирхой болга. Цудухьа царна бу хьехам ший тайпара хила беза. Грознерча № 1, № 4 йолча школашка эргабаьккха бу болх.

Цхьайолча сайранарча школашка нийслу дешара кагирхой дIабувлаш. Цу гIулакхаца чIоагIа къовсам лоаттабе беза. ХIанз халкъа дешара органаши школай кулгалхойи декхарийла ба берригача кагирхошка дешийта.

Кердача Законо белгалдаьккхача тайпара школай болх дIахо эргабаккха могаргдац хьехархой шоай болх дика бовзаш ца хуле. ХIанз школашка эш кIоаргта шоай предмет а ховш, укх заман декхараш а кхетадеш бола хьехархой. 6 эзар хьехархо ва республике. ДIахо йодача хана хьехархой кхы а дукхагIа вай республике хургболаш соцамаш даьд РСФСР просвещене Министерства. ХIанз педагогически институте дешаш 1385 студент ва, царех 399 нохчои гIалгIаи ва. Педагогически училище дешаш ва 451 студент, царех нохчои гIалгIаи — 315.

Геттара лоархIаме ба хIанз инспекторий болх. Царгара новкъостал эш хьехархошта массаза а, из болх ледара лел республике. Районе дIабаха инспектораш кIоаргга хьажац школай балхашка, цигара опыташ Iомаяц. Просвещене Министерства кулгалхой районашка кIезига хул.

ХIара хьехархочунна, хIара халкъа дешара болхлочунна хьалхашка латтар доккха декхар да, хIаьта из сийленца кхоачашде дезаш а да.

«Доккха баркал хилда вай кагирхой кхетабеш, царна теоретически дешар хьехаш, къахьегам Iомабеш болча педагогашта», — аьннад Н. С. Хрущева. Иштта дика къахьегаш болча хьехархошта эшар фуд хьожаш массаза а царна новкъостал лоаттаде деза.

ЧIоагIа тIоараш тохаш безаме хьайийцар съезде хиннараша ССКП Нохч-ГIалгIай обкомои, Лакхехьарча Советои, Министрий Советои дайта моаршал. Съездага моаршал делар ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. А. Цветкова.

Цул тIехьагIа къамаьл дир съезде гулбеннача хьехархоша докладах а шоай школай балхах а лаьца.

— Кердача программаца хьех оаха тхоай школе, — аьлар Шалински районера Колхозненски юкъерча школа директора нов. Юдина. Дешархошта производство Iомаеш ба специалисташ — ши агроном, техник - механизатор. Совхозаца оаха соцам баьб массаза а дешархой практиках болх бе йиш хургйолаш. Цул совгIа, аьхки совхозо школанна 100 гектар лаьтта деннад, керда трактор, комбайн, макхаш, сеялкаш, культиватор, токарни станок, иштта кхыйола инвентарь а еннай.

Къахьегамца хувцалуш боагIа дешархой, хIанз уж хIама Iомадара чIоагIа тIера ба, болх кхетамца лелабу. Геттара дукха хул цар тайп-тайпара хаттараш. ХIанз класса кулгалхочунна хьалхашка латтар чIоагIа лоархIаме гIулакх да. Из хила веза дага доагIаш цун дешархой производство Iомаеча хана тайп-тайпарча моттигашка, тайп - тайпарча нахаца болх беш хилар. Цудухьа дешархой коллектив чIоагIъяреи, цар сакхетам лакхбареи гIулакх массаза а керте хила деза. Цкъаза нийслу, цхьаболчар техника говзал Iомаеча хана кхыйола урокаш ледара лелаеш. Цу гIулакхага хьожаш хила веза классни кулгалхо.

— Къаьстта ала деза,—йоах нов. Юдина, — кердача программах. Дукха да цунца кхоачамбоацараш. Ремонтно - слесарни говзал Iомаяц 11-ча классе мара. Из нийса дац, хIана аьлча, тракторашца болх беча хана ха деза царна ремонт е а. Цудухьа слесарни говзал Iомае еза машинаш Iомаеччa хана.

Доккхий хувцамаш хиннад укх шера Советски районерча школашка а. Дуккхача дешархошта хов хIанз тракторашца, машинашца, болх бе, фоттан хьакха, аьшк тоаде. ВIашагIъеххача строительни бригадаша школанна ремонт яьй, бешамаш дIаегIай. Советски юкъерча школа баьца даарий бригадо 50 центнер коартолаш хьалкхеяь хьаяьхай. Школашка дешархой шоашта гIулакх деш ба. Районе 90 дешархо волаш интернат я. Массадола хIама шоаш ду цар.

Цхьабакъда, — йоах цу районера Памятаевски ворхI шера школа директора нов. Эжаева, — тха балха юкъе да тайп-тайпара кхоачамбоацараш. Программеи учебникаши вIаши нийсдаьдац. Цхьайола программа тIара темаш учебникаш тIа яц. Практически хьехам тIа бола учебникаш кIезига да, вIалла а дац пришкольни участке болх мишта бе беза, аьнна методически литература. Районе яц производственни мастерскеш.

Просвещене Министерство сихагIа хьажа еза цу гIулакхашка.

«Красный молот» яхача завода керттерча инженера нов. Ларионова дийцар заводаи школаи юкъерча бувзамах, заводе йиллача школьни цехах. Цо белгалдаьккхар производственни хьехама программа ца хилар.

— Ховш хила деза, — аьлар цо, — хIара шера дешархоша дергдар. Цул совгIа, вай мехкарча кхыча школашкара дикагIа йола опыт хьаэца еза.

Веденски районерча Гунийски ворхI шерара школа завуча нов. Василенко дийцар шоай школашкара кердадараш. ХIанз районе 11 класс йолаш шиъ школа я. Цига производство Iомаю. Кхыча школашка дика тоаяь мастерскеш я. Болх беш 9 производственни бригада я. Колхозашка хьажкIаш чуэцаш а кхыдола гуйранара балхаш деш а хиннаб дешархой. Укх шера цар бешамашка дIаегIай 1398 га, 15 гектара тIара хьажкIаш чуийцай.

— Къахьегара чIоагIа тIера ба дешархой, — йоах нов. Василенко. — Духхьал Веденски юкъерча школа цхьан производственни бригадо баьр дукха болх ба. 500 кв. метр йолаш цIенош даьд, школьни подъезданеи коанаIараштеи ремонт яьй, керда мастерски йиллай, дукха парташ тоадаьд. № 8 йолча школа-интернатерча йиIигаша беша дIаегIай 476 га. Элистанжински школо колхозаца бувзам лоаттабу. Къамаьл даьчо белгалдаьккхар юкъерча школе дешаш долча нохчий берашта эрсий мотт Iомабелга хала хилар. Из гIулакх чIоагIа лоархIаме да, просвещене Министерство хьажа еза нохчийи гIалгIайи дешархошта эрсий меттал дешара дикагIа бола никъ лаха.

— ХIара шера дукхагIа хул тха институте студенташ, — аьлар Нохч - ГIалгIай Паччахьалкхен пединститута директора нов. Степанова. — ТIадоагIача шера оаха хьаэцаргва 425 саг. ДIахо йодача хана студенташа Iомаергья ши факультативни дисциплина.

Назрановски районера Долаковски юкъерча школа директора нов. Ахриева дийцар школьни производственни бригадаех. Цхьаболча совхоза кулгалхоша шоашта эшшача моттигашка дIа а кхувлаш болх байт дешархой бригадашка. Цкъаза цхьабараша хьалкхеьча участка тIара хьажкIаш кхычар чуэц. Цу тайпарча гIулакхаша дешархой балхагIа дог эккхийт.

Ножай-Юртовски РайОНО заведующе нов. Битиева къамаьл дир нохчийи гIалгIайи бераш эрсий меттал деша Iомадарах.

— Эггара хьалха оаха лаьрхIар,— аьлар нов. Битиева, — нохчий берашта шоллагIча классе эрсий меттала хьеха. Бакъда, берашта из гIулакх хало хилар. Цул тIехьагIа подготовительни классаш е лаьрхIар. Из никъ а бац дика, хIана аьлча берий тIаккха шийтта шера деша деза. ХIанз из гIулакх вIаштIехьадаккханза да.

— Дешача хана берашта дукха хало тIаяхийта мегаргьяц, — аьлар Малгобекски № 6 йолча юкъерча школа хьехархочо нов. Ремизовас. ХIанз 4 классера дешархой кIира 5 дийнахьа хIара денна 5 сахьат дешаш хул. Из чIоагIа хала да.

Шелковской районера «Коминтерн» яхача колхоза председатела нов. Вьючне дийцар колхозо школашта ду новкъостал.

— Колхоза боахам хIанз чIоагIа дегIабенаб, — аьлар цо. Цудухьа тхона эш тхоай специалисташ. Школа йистеяьккхача дешархошта бе тайп - тайпара болх ба. ХIанзарча хана школашта колхозашкара чIоагIа новкъостал эш. Укх шера оаха колхоза чотах «Ногайски» яхача юрта 80 моттиг йолаш керда школа яьй. Цул совгIа ерригача школашка электрически сердало йиллай, шиъ барзкъаш тега машин, тайп - тайпара инструменташ ийцай. Колхозаштеи школаштеи юкъе лоаттабе беза массаза а бувзам. Из гIулакх дикагIа леладергдолаш бола никъ лаха беза просвещене Министерствос.

— Практически балхаш школашка де деза предприятешка дечча тайпара, — аьлар Грознерча № 22 йолча школа хьехархочо нов. Колос. — Цу гIулакхах дика пайда баргба.

Хьехархошта чIоагIа баркал оалаш къамаьл дир «Старогрознефта» кхоалатIча промысла оператора нов. Бондаренко.

Съезде къамаьл дир ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Шепелева.

Съездага моаршал делар Грознерча пионераша.

Съездага моаршал хьаттар Кабардино-Балкарски АССР просвещене Министра нов. Ш. Чеченова, Дагестански АССР цIи хезача хьехархочо нов. А. Ахметовас, Къилбаседа-ХIирий АССР просвещене Министра заместитела нов. А. Баулина.

Съезде дакъа лаьцараша кхайкарал дир республика хьехархошка, массаволча халкъа дешара болхлочунга.

ЧIоагIа тIоараш тохаш раьза болаш тIайийцар съезде гулбеннараша ССКП ЦК моаршал луш письмо дахьийта аьнна енна предложени. Цар дош делар школай болх эргабаккха аннна вай парте хьехархошта хьалхашка оттадаь декхараш республикерча хьехархоша сийленца кхоачашдергхиларах.

Ерригроссийски хьехархой съезде бахийта делегаталла хержар нов. Ф. Даутова, К. Минеева, В. Новикова, Л. Шадыжева, О. Муталиев, А. Ромовский, З. Эльдаров Г. Цыганков.

А. МЯКИЕВ.

Сурта тIа: хьехархой съездера Наьсарен района делегаци Шалински районерча «Колхозное» яхача юртарча 7 шерарча школа съезде оттаяча выставкага хьожаш я.

Ю. ПЛИЕВА сурт.

Сурта тIа: хьехархой съездера делегаташ. (Аьрдехьара аьттехьа) Ф. М. Юдин—Шалински район, З. Г. Иманина—Ачхой-Мартановски район, Л. И. Шадыжева — Наьсарен район, Н. И. Героянов—МагIалбик, У. Х. Эжаев — Советски район.

А. Кобиашвили сурт.

ДИКА ХЬЕХАРХО

Коммунистически обществерча наьха хила еза оамалаш йолаш бераш хьалкхеделга — советски хьехархой керттера декхар да. Из доккха а сий долаш а декхар долга ховш вIашагIбелла лелабу ший болх Грознерча Ленински района № 4 йолча ворхI шера школе хьехархо йолча нов. Олегнович Элеонора Славомировнас. Оамал эздий йолаш, ший балхах дика кхеташ, нахаца Iимерза из хиларах сий ду цун школерча хьехархошеи дешархошеи. Цох доаххача цу дикача гIулакхаша сий дайт цун дешархой даьшкеи ноаношкеи а.

Юххьерча классера денз нов. Олегновича хьехаш хьайоагIа хIанз школера 3-гIа «Б» класс. Бокъонца доаттIача тайпара хьехархочун декхараш кхоачащдар мара, кхыдола лертIара даьнна къамаьлаш а деш шийца бераш айхьаза дахац Элеонора Славомировнас, цхьабакъда, шоаш дика ца кхеташ долча хаттара хьаккхашта шийгара жоп дIадеха-м Iомаду цо уж. Ший классерча цхьанна а бера тIера бIарг тувла ца болийташ, уж зувш хиларах хьехархочоа дика йовз берий оамалаш а гIулакхаш а.

Тайп-тайпарча къамех, масала, нохчех, гIалгIаех, эрсех, эрмалоех дола дукха бераш да 3-гIча «Б» классе, цхьабакъда, Элеонора Славамировнайна ший долаш мо мара кхы бе-башха хетац царех цхьаккха а бер, цудухьа из берашта а хетац шоай наьнал башха.

Бераш дешарах дикагIа кхетаргдола гIулакх да юкъ-юкъе бераш даьй-ноаной вIашагIа а бетташ нов. Олегновича царца еш йола беседаш. Из санна йолча беседе хьехархочо даьштеи ноаноштеи дIайовзийт хIара бера оамалаш, дIахойт цар мишта деш, малагIа бер хьалхарчул вогIа деша даьннад а малагIа дикагIа деша даьннад а, уж тайпа хувцамаш хилара бахьанаш малагIаш да а.

Иштта боккха лоархIам болаш да даьй-ноаной собрани вIашагIтехачул тIехьагIа, цига ергйолча беседа тема харжа хар а. Нов. Олегнович цIаккха а ягIац из санна йолча собране дешархой дикача кхетамца а оамалашца а хьалкхебара боккха пайда лургболаш йола тема а кийчйии мара. Масала, Iалаьмате чIоагIа ладувгIа дог доагIаш а, безаме а, бераш кхетадара гIулакха даьшаноаноша хьаькъал эцаргдолаш а беседа яр Элеонора Славомировнас 17-гIча ноябре хиннача даьй-ноаной собране яьр.

Уж тайпа беседаш духхьашха яц нов. Олегновича. Цар доккха новкъостал ду хьехархочои а даьшта - ноаношта а бераш дешарах дика кхеташ, хоза оамалаш йолаш хьалкхедара.

3-гIа лоархIаш йиъ класс я школе. Йиъэ а класса юкъе эттача яхье укх шера хьалхарча четверте совле яккхарах школа администраце цIи вымпел еннай 3-гIча «Б» класса.

А. ПЛИЕВ.

ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ВЕЖАРИЙ ДОТТАГIАЛ КЪАХЬЕГАМЦА ЧIОАГIЛУ

ДЕРРИГА советски халкъ санна, ССКП XXI-ча съезда исторически соцамаша дог гIоз а даьккха семилетка хьалхарча шерара задани толамца кхоачашъе къахьегаш ба Грозненски районера къахьегамхой. Республике эггара хьалха паччахьалкхенна ялат, дулх, тха, фуаш, баьца даараш дIадалара а дохкара а шера йоагIа задани тIехкхоачашъяьрех цаI я Грозненски район. Укх шера декабрь бетта шурий задани кхоачашъе торо а я цун.

1959 шера 1 ноябрь тIаккхоачаш гурахьа дIадув ялат де дезача дерригача а 33,5 эзар гектар долча лаьтта дIадийна даьлар, зяба аха лаьрхIа 22,5 эзар гектар лаьтта дерригa а аьхад, керттерча даькъе пар беш лаьтта аьха даьннад.

Колхозийи совхозийи механизатораш техника ремонт еш а Iан тIехь дергдолча балхашта из кийчъеш а ба, хIаьта доахан леладераш Iан тIехь кийчо еш боахк, доахан чудоахкаргдолча моттигашка доакъар тIаэза дала доал, уж моттигаш ремонт яь а йIоахъяь а яла йоахк.

Сомийн комсийн бешамаш лоархIам боллаш шеръяьй уж бешамаш лелаераша. Уж балхаш толамца кхоачашду 1-ча Мая цIерахчеи «Новый быт» яхачеи колхозаша, Грозненски шурий совхозо. Цу колхозаша а «Аргун» яхача колхозо а миллионаш дола рузкъа дIа а дохийташ йоккхий клубаш еш латт, кхыйола культурно - вахара эша объекташ хьалъе йолаяьй.

Вежарий доттагIал долаш бах Грозненски районера эрсий, нохчий, гIалгIай, гIумкий, украинцаш, кхыбараш вай парте ЦК-ана гонахьа кхотабенна, ССКП XXI-ча съезда исторически соцамаш ханал хьалха кхоачащде, шоашта юкъера вежарий доттагIал чIоагIде, вай мехка коммунистически общество хьалъеча диза дакъа лаца дог-уйла йолаш, тIагIертта къахьегаш ба. Дуккхача къамах латтача къахьегамхой доттагIал дика хьахьокхаш коллектив я Ермоловски птицесовхоза 1-ча отделенера яр. Цига управляющий ва коммунист Закаев Махьмад. Цу отделене ерригача участкашка чIоагIа барт болаш, вIаши хьожаш къахьегаш ба эрсий, нохчий, украинцаш, кхыбараш а. Къаьстта дика доттагIал долаш коллектив я шурий-товарни ферма болхлой яр (бригадир нов. Дербишев Iумар). ДикагIа болча дояркай Шестак Евай, Юсупова Мария, Магомадова Шурки, кхы дуккха барий а цIераш шоай совхозе яйза ца Iеш, гаьнна арахьа а йовзаш я.

Дукха ха йоацаш отделени хьажкIаш чуийца яьлар. ХьажкIаш чуэцача арабаьнна хилар юрта бахача боккхийча а зIамигача а нахах нийсса ахаш. Боккхий нах шоай берригa дезалаш а тIехь, балхаш тIа арабаьнабар. Из гIулакх дIадоладаьр вар районни Совета депутат вола овощевод Мадлаев Салматуи МТФ дояркa Шестак Еваи.

Къахьегаш цхьана хиларал совгIа, цу юрта бахача наха балха ди йистедаьлча сакъердам а цхьана буъ. Юртарча клубе безаме вIашагIкхийтта, хоза сакъердаш хул уж.

Ермоловски птицесовхоза фермашка болх беш ба эрсе Аанна Ворапаева, нохчо Хьава Алханова, латышка Эльмира Янюнас, украинка Вера Плис, кхыча къамех бола нах а. Барт тайна а безаме а ба уж шоайла, вIаши хьож, новкъостал ду.

Хьава балха енача хана юххьанца цунна гIо деш хилар Таисия Ртищеваи Анна Ворапаеваи. Цар новкъостал а деш, совхозе дикагIа йолчарех цхьа болхло а хинна дIаэттар Алханова Хьава.

Сийлахь - боккхача Октябра 42 шу дуза ди тIаккхоачаш фуаш гулдарах йола шера йоагIа план тIехкхоачашйир Хьавас. Яхкача хIара котама кIалхара 145 фуъ гулдир цо. Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Указах «Республика дикагIа йола птичница» яха сийлен цIи елар цунна. Дика болх беш ба цун новкъостий а.

Болх беча хинна ца Iеш, бахача а салоIача хана а вIаший безамеи барт тайнеи ба тайп-тайпарча къамех бола къахьегамхой.

«Советская Россия» яхача колхоза доярка Чимаева Рукъият цIенош де дезаш яр. Из цIенош даь яллалца цунна новкъостал де ихар цунца болх беш бола эрсий а нохчий а кхалнахи маIанахи.

Дизза долча доттагIлено гIо ду колхозийи совхозийи коллективашта района боахам лакхбе. Ермоловски совхоза дикагIа йолча доярка Валентина Бурцевас 1958 шера шийтарча доахах хIара Iаттагара 3000 килограмм йолаш шура яьккхар. Ший балха опыт Iомайир цо къонача дояркана нов. Зелимханова.

Иштта вIаши хьожаш, дика болх беш ба цу совхоза кхыбола дояркаш а. Совхозе лоалахой болаш бах электрик Абдулкадыров Iаьлеи ездовой Фурцева Анастасии. Дика лоалахой ба уж. ЦIаккха а халахетар эттадац цу шинне дезалашта юкъе а. Безаме а вIаши хьожаш а бах уж.

Iалаьмате боккха лоархIам болаш да тха районе халкъий доттагIал хилар, хIана аьлча, дуккхача къамех нах бахаш я тха район. Районе бахача нахах ахаш нохчийи гIалгIайи ба, хIаьта кхы цIа а боагIаргба. ЦIа баьхка нах чуIеча цIеношца а беча балхаца а Iалашбе беза. ЦIа баьхка нах иштта Iалашбеш дика болх бир «Советская Россия» яхачеи 1-ча Мая цIерахчеи колхозийи, Грозненски, Староюртовски совхозийи хьалхле лелаераша а партийни организацеша а.

Колхозашеи совхозашеи доккха новкъостал дир царна цар шоашта цIенош деш, ссуда а материалаш а елар. ХIаьта цар цIенош хьалдалцца йолча хана вIалха бахаш болча эрсаша а кхыча къамах болча наха а шоай цIеношка чуийцар уж. Из да дизза дола къамий доттагIал яхар.

Дукха ха йоацаш Горячеисточненски, Грозненски шурий, Староюртовски, № 1 йолча шурий совхозашка доттагIлен сайренаши собранеши хилар. Цига гулбеннача наха йиишар «СССР-а къамий доттагIал — Советски паччахьалкхен низ а чIоагIале а духъювла хьаст ба», «Н. С. Хрущев США вахарах» яха докладаш. Докладаш йийшачул тIехьагIа болхлоша дукха хаттараш а къамаьлаш а дир. ЧIоагIа чулоацам болаш къамаьлаш дир болхлоша Абухаджиева, Дорофеева, кхы дукха бараша а.

— Вай, эрсий, нохчий, гIалгIай, гIумкий, аварцаш, кхыча къамах бараш а цхьана болх беш да, юкъара гIулакх кхоачашдеш да. Вайна юкъерча доттагIлено низ болийт вайга воашта хьалхашка дукха езача парте оттадаь декхараш толамца кхоачашде,— аьлар къаьначa болхлочо Бибулатова.

Юртара нах чIоагIа гIадболхаш хIама хилар Петрапавловски станицерча «Новый быт» яхача юртбоахама артеле иллейи халхарийи Нохч-ГIалгIай республикански ансамбль яр. Ансамбла оттабаьча сакъердама чIоагIа раьза хиннабар колхозникаш. Каст-каста дувла тха колхозе, йоахар цар. Иштта нах вIашагIкхийттача къамаьлаш дир боккхача казакаша. Октябрьски революци хилалехьа паччахьа Iаьдало къамашта юкъе моастагIал лоаттадора, йоахар цар. ХIаьта хIанз тамашийна хувцаденнад къамашта юкъера гIулакхаш — доттагIал долаш дах къамаш. Дика къамаьл дир 80 шу долча казака И. Е. Швыдкос.

Иштта сайренаш хилар Алхан-Кале, «Советски, Россия» яхача колхозе, кхыча моттигашка а.

Парте райкомеи первични партийни организацешеи боккха массово-политически болх бу бахача наха юкъе, халкъий доттагIал чIоагI а лакх а ду цар. Иштта болх беш хилар бахьан долаш укх тIеххьарча хана дикка кIезигденнад нах харцахьа лелилга, нах бахаш хилар, обществана зе ду гIулакхаш.

Районе баха дуккха-дукхагIа бола нах—нохчий, гIалгIай, эрсий, кхыча къамех бараш колхозашка, совхозашка, предприятешка, учрежденешка хьаьнала къахьегаш ба.

Районе бахача наха юкъе къамий доттагIал хилар, цар хьаьнала къахьегар дуккхача даькъе партийни организаце, профсоюза, комсомола наха юкъе беча кхетама балхах тийша да.

Районе баха къахьегамхой, дерригa а советски халкъ кийчлуш санна, ССКП ЦК-а декабрерча Пленума баха мабоаттIара накъа баха кийчлуш ба. Районе болх беш 25 агитпункт я, шоай заведующеш а болаш. 300 совгIа агитатор ва царна чухь болх беш. СССР-а Лакхехьарча Совета 3-ча сессе соцамаш, новкъосташа еча судий положени, берашха болча наха леладеча гIулакхий, советски законаш телхадеча нахаца лоаттабеча къовсаме общественноста лоархIам лакхбарах а советски обществерча вахара бокъонех а долча закона комиссеш дIайовзийт цар къахьегамхошта. ДоттагIлен а кхетама а сайренаш ю цар наха.

ХIара денна шоаш беча балха юкъе цар пайда ийбу радиох, радиогазетах, пенгазетех, СССР-а халкъа боахам, республика а района а халкъа боахам дегIабоалабарах йолча тайп-тайпарча материалех. Района совхозий, колхозий, промышленни предприятей дуккхача къамех латтача коллективашта юкъе доттагIал чIоагIдеш массово-политически болх бу.

Иштта дика балхаш деш гIулакх латташехьа а, кIезига цац хIанз а кхоачамбоацараши де дезаш латтараши. Парте райкома а района партийни организацешта а дика гу уж, махулла чехкагIа уж дIадаха партийно-политически а политико-массови а болх лакхбе шоашта могар а ду. Вахаро ше хьахьекхад дерригача советски халкъа турпала толамаш халкъий доттагIал чIоагIдаларца, лакхлуш хилар, партеи халкъеи барт цаI хиларца лакхлуш хилар.

Х. МАГОМАДОВ,

ССКП Грозненски райкома секретарь.

Иштта еш хилац Іана кийчо

БІарг макхоачча хьажкІех, кІих, гидуаргех, кхыча културех йизза, сага бІарга чу ца лоацалуш хинна йІаьха аренаш йоассаеннай.

Юртбоахама шерах хьайбаш леладерашта эггара низкъалагІеи бехктокхамегІеи йола ха я Іа. Іано бегаш байтац. Дукха хьайбаш да Надтеречни районерча юртбоахама къахьегамхой укх шера Іангара даха дезаш: 4500 совгІа доахан, ужжала хьакхарч, 31 эзарнел тІех устагІ, эзараш коа тІара оалхазараш. Хьайбаш леладерий керттера декхар да дизаи дІайхеи а долаш, лерттІа Іунал а деш, цхьаккха тІера ца доалийташ деррига хьайбаш Іангара дахар. ВорхІ шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккха маІан долаш гІулакх да из. Из лоархІамера гІулакх толамца чакхдаккхара эггара хьалхагІа эшар — ханнахьа Іана кийчо елга да.

Из боккхача лоархІамера гІулакх кхето доаггІача тайпара кхета а дах ханнахьа Іана дика кийчо яьй районерча цхьаболча хьайбаш леладераша. Надтеречни совхоза 1-ча отделенерча шурий-товарни ферма коллективо дукха къахьийгад ше леладеча хьайбашта из кийчо еш. Фермерча болхлоша шоай низаца тоаяь яьхай хьайбашта Іа даккха моттигаш. Кара бийда кирпишк а еш дика тоадаьд Іаьсий чулатта кхий. Іай хьайбаш хургдолча моттигашка хьатІаенай йол, ча. Ферма юххе дІаеллай кхоачам хиллал хьажкІий силос.

— «Аьхкий хьоа кхийхкачун Іай ей кхийхкаб», — яхаш да гІалгІай халкъа кица, — оаха аьхкии гурахьи дах дыккхад хьайбаш толамца Іангара дахара мел эшар. Тхо тешаш да укх шера доакъари, Іуналийша цаІ тІера ца доалийташ тхоай фермера деррига а хьайбаш оахош бІаьстанга доахаргхиларах, — йоах цу ферма болхлоша.

Иштта дика кийчо яьй Гвардейски совхоза цхьоалагІча отделенерча хьайбаш леладераша а, кхы цхьацца йолча фермашка а.

Цхьабакъда Іана кийчо яра гІулакхаш массанахьа а иштта дац. Дукха кхоачамбоацараш да Іана кийчо яра балха юкъе районе дукхагІа йолча отделенешка, фермашка.

Іалаьмате во вІаштІехьадаьккхад хьайбашта Іана кийчо яра гІулакх Надтеречни совхоза шоллагІчеи кхоалагІчеи отделенешка, Гвардейски совхоза шоллагІча отделене. Цига хІанз а тоаяьи йІоахъяьи яланза я доахан чу латта моттигаш, Іана кхоачам хиллал кийчдаь доакъар дац, дар а фермашка хьатІаозилга геттара во лел. Дерригача хьайбашта кхоачам хиллал кхийш, отараш дац.

Надтеречни совхоза 2-ча отделене доахан чудоахка кхийш кІал кІоагаш доахкаш, доаггІача тайпара дІоахданза да. КІийле шаьр а яь цемент йилла тоа ца дича во Іа доаккхилга я цу чу латта дезача хьайбай. Цу отделене укх шера бІаьсти хьалде доладаь 10 эзар котама лаьрхІа отар дар. Из хьалдаь ца доалаш дисар материалаш ца хилар бахьан долаш. Цул совгІа, тхов тилла болабаьчул тІехьагІа догІаш тІаделхарах хІанз Іочу а кхийтта латт из. ХІаьта цу отделенера котамаш чуйохка моттиг а йоацаш хьайбай кхий чу йоахк.

Совхоза 3-ча отделене укх Іай доахан чудохка лаьрхІа хьалдеш хинна 100 Іатта лаьрхІа кхий пенаш хьалдеттача латт. Из бахьан долаш доахан ара латта дезаш да. Гвардейски совхоза 2-ча отделене 118 Іатта лаьрхІа кхий а тоадаьдац. Рамаши кизгаши эшаш хиларал совгІа чура моттигаш шер а яь цементаца тоаде дезаш да из. Цу отделене кхы шиъ кхий а да бокъонца тоадаь даланза. Иштта, хьайбаш леладерашта чуІе, салаІа моттигаш яц вІаштІехьаяьха. Ферме йоацаш я аптечкаш, хи-киси, кулгаш дуларг, иштта доацаш да цига културносалаІара кхы эшаш мел дараш а. Кхы а вогІа да Іана кийчо яра гІулакх цу совхоза 3-ча отделене.

Совхоза кулгалхоша, керттерча специалисташа, партийни организацеша ханнахьа беррига къахьегамхой оарцагІа а баьха ерригача торонех пайда а эцаш хьайбаш чудохка моттигаш йолаш яраш тоаяь а керда яраш хьалъяь а—вІаштІехьа ца яхар бахьан долаш Надтеречнийи Гвардейскийи совхозашка Іай ара дусаш да 370 бежан (царех 150 етт), шиъ эзар гаргга хьакха, бархІ эзар устагІ, 1800 коа тІара оалхазараш. Из чІоагІа кхераме гІулакх да.

Совхозашка Іай кхаба дезача хьайбашта нормах лаьрхІача а кхоачам беш гІожа доакъар дац. Надтеречни совхозе эшачох 77 процент мара кийчъяь йол яц укх шера. ХІаьта силос а яц совхозашка кхоеш юайича а низткъа Іана кхоачам хиллал мара. ГІожача доакъарий гІулакх иштта низкъала доллаше а районе вІашка ца тохаш дитад хьажкІий цхьадола гІадамаш.

ВІалла а йоацаш санна лархІа езаш я районе концентраташ. Уж ца хилча вІаштІехьадац хьакхарчи, коа тІара оалхазараши, доахани, жаи кхоабилга.

Хьайбашта эшаш дола кІалхьарцараш де ча дац.

Геттара ледара лел районе фермашка механизаци яра гІулакхаш. Надтеречни совхоза 3 шурий-товарни, 3 хьакхи-товарни фермех механизаци яь шиъ ферма мара яц. Цига а подвесной наькъаш хилар мара кхы хІама даьдац. ХІаьта Гвардейски совхозе механизаци яь цхьаккха а ферма яц.

Иштта дукха кхоачамбоацараш долаш я Надтеречни районе укх шера хьайбашта Іа даккха яь кийчо.

Ала дезаш да,дІадахача шера Іана кийчо во яь хилар бахьан долаш Іалаьмате гІийла долаш совхозашкара дукхагІа дола хьайбаш Іангара даьнна хилар а из бахьан долаш доахан довш дукха зе хинна хилар а. Цунца ца даьшхача кхыча тайпара дашха йиш йолаш дац районе укх шера 300 тІех бежани, 1249 хьакхеи, ши эзар гаргга устагІи 50 процентага кхоачаш коа тІара оалхазараши дайна хилар. Уж да укх шера совхозаша дулха паччахьалкхенна дІаденнараш миссел.

ВІалла ца деш дутачул хІама тІехьа дича а дикагІа да, яхаш да. Совхозий директораш нн. Крутилин, Маринюк, керттера специалисташ, коммунисташ, беррига къахьегамхой декхарийла ба мамогга чехкагІа еррига торонаш оарцагІа а яьха хьайбашта Іана кийчо яра юкъера кхоачамбоацараш дІадаха а, уж дикка Іангара даргдолаш дола гІулакх оттаде а.

«Сердало» газета рейдови бригада:

Н. ПОПОВА — Надтеречни района юртбоахама инспекце керттера зоотехник,

М. ЧАЛАЕВ, П. АЛФЕРОВ — «Социалистически никъ» яхача газета болхлой,

А. ХАРСИЕВ — «Сердало» газета корреспондент.

ССКП ЦК ПЛЕНУМА НАКЪА БАХА

Винницки область. ССКП ЦК декабрьски Пленума сийленца накъа яха социалистически яхье эттай Стрижавски РТС коллектив.

Планах яраш 40 трактор йолча метте, механизатораша декхар тІаийцад Пленум хьаеллача денга колхозий 76 трактор тоае. Из декхар кхоачащдеш да. Октябрь бетта план тІехкхоачашйир.

Сурта тІа: тоаяь яьннача тракторга хьожаш боахк РТС болхлой П. К. Гребеньи (аьрдехьа) В. И. Климакови.

Е. Копыта сурт.
ТАСС фотохроника.

Акхар шоай декхараш кхоачашду

Хьайбаш дІайхен дизаи Іангара доахаргдолаш дика кийчо яьй Первомайски районерча А. Шерипова цІерахча колхоза къахьегамхоша.

Хьайбаш дебадараи, хІаьта царех дукхагІа продукташ яхараи ше тІаийца социалистически декхараш кхоачашдаьд колхозо. Масала, доахан дебадара тІаийцача декхарех 200 бежан мара доацача 300-нега дІакхоачадаьд, коа тІара оалхазараш декхарех 1200 долча — 1870-нега кхаччалца, иштта дийбад жа а.

Хьайбаш дебарга хьежжа, царна эша доакъар Іалашдаь а уж чудохка помещени хьалъяь а баьннаб колхоза къахьегамхой. 2000 устагІанна 4 жел а 150 Іатта помещени а яьй колхозо.

ХІанзале хьайбаш Іангара доахача ферме чуэзад 11050 центнер гІожа доакъар, 8770 центнер йол.

10 бетта хІара Іаттагара йоаккха шура юкъера лаьрхІача 1000 килограмм хул, тІаийцача декхарех 700 килограмм шура мара яккха ца еза-ча.

Хьайбаш леладерашта юкъе белгалбаьннаб Ахриева Фадимани Райхьанти, цар 10 бетта шоай групперча хІара Іаттагара 1230—1300 килограмм шура яьккхай.

Цхьаккха хьайба ца долийташ, царех хьайоала продукташ дукхагІа хургйолаш декхараш тІаийцад хьайбаш леладераша.

В. СТЕПНОВ,
парте райкома орготдела заведующи.

Техника ханнахьа кийчъю

Сихбенна бІаьстан балхашта эшаш йола техника тоаеш ба. «Ингушски» совхозера механизатораш. Укх шера 4-ча квартале тоае езаш я 30 трактар, кхо комбайн, 17 нух, 20 сеялка, 25 культиватор, 10 автомашин, иштта кхыяраш.

ХІаьта, хІанззе а совхоза мастерскешка тоаяь яьннай 17 трактор, 4 комбайн, кхыйола инвентарь.

Совхозера дукхагІа бола механизатораш кхашкара балхаш деш ба хІанз, хІаьта мастерскешка бисарарша тоаю из техника. Дика къахьегарца белгалбаьннаб слесараш А. Атаев, А. Чертоев, А. Картоев, Р. Яндиев, токараш Н. Ерошников, А. Нашхоев, иштта кхыбараш а. ХІара сменах йола балха нормаш 120—150 процент кхоачашъю цар.

Геттара дика къахьег къонача газосварщика коммуниста Кадыров Бориса.

ЦхьоагІонца а дика а тоаю юртбоахама машинаш нов. Хаматханов керте латтача 5-ча отделене механизатораша. Ший болх дика оттабаьб У. Арсамакова кулгалдеча тракторно-полеводчески бригада. Юртбоахама машинашта ремонт яра болх во оттабаьбац А. Алероев керте латтача № 2 йолча бригадерча механизатораша. Ишта тоаяц техника нн. И. Белхароевси Х. Кориговси кулгалдеча 3-ча отделенерча бригадаша.

ХІанз а тІехьа гул ца еш кхашка улл цхьайола техника, хІаьта хайра тоа а яьц. Кхы дикагІа лелац из болх 1-чеи 2-чеи отделенешка а.

Техника сихагІа тоаяь яккхара дола керда наькъаш белгалдаьд совхоза дирекцеи парторганизацеи.

Деррига кхоачамбоацараш балха юкъера дІа а даьха сийленца накъа баха лаьрхІад тха механизатораша ССКП ЦК декабрьски Пленума.

М. МАМИЛОВ,
совхоза керттера инженер.

Оаха яздаьчун ларах

„Ювца ца хеза базар"

Иштта корта а болаш критически корреспонденци кепа техаяр «Сердало» газето 12-ча ноябре араьйннача 91-ча номера тІа. Корреспонденце тІа дувцар Грознерча универмаго дифицитни товарех а детташ маьхал дахар духьа цхьадола товараш дохкарах.

Грозперча горторготдела заведующе нов. Измайлова укх тайпара хоам бу цу корреспонденцех:

«Корреспонденце тІа яздаьр бакъ а да, универмага директорга нов. Майстренкога из харцахьара гІулакх долга а дІахо йодача хана из леладе йиш йоацилга а дІа а хайтад...»

Кагирхой коллективаш

Семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра дика къахьег Грозненски химически завода болхлой коллективо.

Укх шера дІабахача итт бетта доккхий къахьегама толамаш даьхад цар. Планал а тІаийцача декхарел а лакхъяьй къахьегама овсарле, лохбаьб арахецача продукцех дІабоуа мах, кхоачащдаьд итт бетта химически продукци арахецара тІаийца хинна социалистически декхар.

Республикерча комсомольски организацешта юкъе хьалхле лелаерех я Грозперча химически завода къона коллектив.

Товарни продукци арахецара план кхоачаш а яь планал совгІа 2 миллиони 25 эзари сом пайда баьб кхоалагІча квартале завода коллективо духхьала арахийцача продукце шии мах лохбарца.

Дукха тийннай болхлоша рационализаторски предложенеш. Цар торо хилийтай къахьегама овсарле дикка лакхъе. Духхьала 3-ча квартале 250 эзар сом пайда беннаб цу предложенеша, хІаьта ийс бетта лаьрхІа 740 эзар сом деннад рационализатораша.

Деррига химически завода комсомольцашеи кагирхошеи ерригсоюзни комсомольски копилкачу 3-ча квартале диллад 1660 эзар сом, хІаьта ийс бетта лаьрхІа бархІ миллиони ворхІ бІаьи ткъаьи дийтта эзари ворхІ бІаьи сом диллад цар.

Заводерча къонача болхлоша дика кхетаду тІехь-тІехьагІа тоалуш, хозлуш, дегІабоагІаш латтача вай мехка эггара лоархІамегІа яр химически промышленность йолга.

Сийленца къахьийгад завода коллективо 3-ча квартале. Сийлахь-боккхача Октябра сийна ше тІаийца хинна социалистически декхараш республике эггара хьалха кхоачашдир цо. Заводе а эггара дикагІа къахьийгар 16-ча цеха коллективо. ХІаьта цу цехе а гІоръяьннай новкъосташа И. Шевляковси Т. Вишневскаяси кулгалдеш йола сменаш.

Цхьа шу а даьннадац эггара хьалха вай республикерча кхаь коллектива коммунистически къахьегама цІи енна. Царна юкъе яр химически завода 16-ча цехера нов. Шевляков керте латта «Б» смена а.

Цу хана химически заводера дукха а цехаш, бригадаш, сменаш, цхьабола болхлой социалистически яхье баьлар коммунистически къахьегама бригада, участок, смена, ударник яха цІи яккхара.

Яхье яьлар Вишневская Таяс кулгалдеш йола «А» смена къона коллектив а. Масса хана а производственни план тІехкхоачашъеш арахецача продукце мах лохбеш, балха юкъе рационализаторски предложенеш кхухьаш, цунга хьежжа къахьегама овсарле лакхъеш хьенай из заводе меттел ерригача республике а цІи хеза йола хьалхле лелаеш йола смена.

— Ер я тха заводе дикагІа комсомольско - кагирхой смена начальник, — аьлар ВЛКСМ заводской комитета секретара нов. Кагирманова Вишневскаяна дІа тІа а волавенна, цун смена болх беш йолча хана тхо цига нийсделча. Дукха ха яц цу смена коммунистически къахьегама смена яха цІи тилла. Октябра цІей деэдеш смена къонача болхлоша даьхача толамашка а хьежа из сий дола цІи яла лаьрхІар дикача коллектива.

Духхьала производственни план тІехкхоачашъяь ца Іеш масса а оагІорахьара шоай дикали, говзали хьагойтай къонача болхлоша. Цхьаккха а моттиг яц цар къахьегама дисциплина толхаяь, авари яь а.

ХІара болхлочо 120—130 процентага кхаччалца кхоачашъю цхьан сменах йола задани. Укх шера диазза завода карара-кара тела ЦІе байракхи хьалхара моттиги яьккхай смена болхлоша. ХІаьта, юххера а октябрь бетта яьккхар цар хьалхара моттиг ерригача заводе гІолла. Цу бетта план кхоачашйир 104 процент.

Дукха ба ВЛКСМ обкома а, райкома а хестора грамоташ тийнна цеха а заводской а Сийлен доска тІа баьха болхлой. Царех ба аппаратчикаш Гусейн-Кули, Голов, Покусаев, иштта кхыбараш а.

Дика къахьегарал совгІа шоай квалификаци а лакхъю къонача болхлоша. Нагахьа саг вац «А» смене шиъ-кхоъ тайп-тайпара йола професси ца Іомаеш. Беррига комсомольцаш дешаш ба е институташка, е техникумашка, е школашка.

Дика къахьегарца белгалъяьннай дукха ха йоаццаш коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цІи яьккха нов. Ракицкий Юрий керте латта № 48 йолча цехера слесарий бригада а.

Завода болхлоех моллагІчунга а малагІа я шун дикагІа йола бригада аьнна хаьттача Ракицкий Юрий кулгалдеча бригада цІи йоакх. Заводерча 9 бІаь къонача болхлоех-комсомольцех 8 бІаь гаргга саг дешарца шоай квалификаци лакхъеш ба. Цар дика кхетаду цунца мара сихагІа коммунизм хьалъяра толамаш даха вІаштІехьадаргдоацилга.

— ДІахо йодача хана а кхы а чІоагІагІа къахьегама толамаш доахаргда оаха, — йоах завода хьалхле лелаеча нн. Вишневскаяси, Ракицкеи кулгалдеча коллективай болхлоша.

М. ЦУРОВ.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ТОАЕШ

* * * * * *

Колхоза дружинникаш

40 саг ва МагІалбикерча «Кавказ» яхача колхозе вІашагІъеллача общественни порядок лораеча дружине. Дружина командир ва колхоза председатела заместитель нов. Трунов. Дика вІашагІбелла дІаболабаьб цу дружино ший болх.

Бийсана, ха яхача хана веха волаш чу а вена шоллагІча тракторни бригада учетчик Мягкоголов ший сесага а зІамигача бера а етташ, мукхарца цІагІара хІамаш тедаш харцахьа ваьнна хьувзача тІанийсбенача дружинникаша соцавир из хулиган. ШоллагІча дийнахьа колхозникаша дехарах цу балхара дІа а ваьккха халагІча балха вахийтар Мягкоголов.

Иштта каст-каста менна волаш чу а ухаш цІагІа халахетараш деш вар овце-товарни ферма учетчик Белой а. ЧІоагІа бехк а баьккха, кхы цу тайпара гІулакх нийслой бехктокхаме озаргволга дружинникаша дІахайтачул тІехьагІа дикка тоавеннав Белой.

Ший воча гІулакхаща массанена а ше гоамвалийтав колхоза кузне молотобоец волча Горбачев Николая. ТІеххьара цо даь хулигана гІулакх бахьан долаш дружина штабо лаьрхІар 10 дени-буси из халача балха вахийта аьнна. Из решени халкъа судо мога а йир.

Иштта общественни порядок лораеш кхы дуккха а болх баьб колхоза дружино. Шоашта тІадилла гІулакх дика кхоачашдеш, бахача наьха сатем боабеш, общественни порядок телхаеш барашца къовсам лоаттабеш, царна кхетам луш хьабоагІа дружина членаш нн. В. Трунов, В. Красников, В. Бекетов, Н. Мезин, иштта кхыбараш а.

А. ТОРИЙ,
дружина политкомиссар.

Дика дІадоладаьд порядок лораелга

ЧІоагІа мога а дах хьаллаьцар тха районерча комсомольцаша общественни порядок лорае халкъа дружинаш вІашагІйохкара гІулакх. ХІанз районерча дружине дакъа лоацаш кховзткъанел совгІа кагий нахи мехкарийи ба.

Тха школера дикагІа бола дешархой Б. Битиев, А. Чаниев, У. Цароев, А. Хашиев, иштта кхыбараш а ба дружинникаш.

Белгалде дезаш да, общественни моттигашка, улицашка порядок лораеш, из телхаеш бараш бехктокхаме озош шоай болх дружинникаша дика дІаболабаь хилар. Дика кхоачашдир цар шоай декхар Сийлахь-боккхача Октябра цІей деэдеча деношка, хІаьта хІанз шо-шоай аргІагІа клубашка, улицашка, общественни порядок лораеш ба уж. Дружина болх бе йолаенначул тІехьагІа дикка тоаеннай общественни порядок, кІезига ба харцахьа лелараш а.

Хьинаре, майра дружинникаша районе беча балхах боккха пайда боал районерча къахьегамхошка паргІатта салаІийтара.

Е. ГОНЧАРОВА,
Первомайски юкъерча школа завуч.

* * *

СССР Лакхехьарча Совето общественни порядоки социалистически общежите бокъонаши лораярах бахча соцамах дружина вІашагІтехай Первомайскерча лесоучасткерча комсомольцашеи кагирхошеи. Комсомольски организаце секретарь нов. Куклин керте латтача дружина юкъе 16 саг ва. Царца ба комсомольцаш Точиев Мухарбик, Оздоев А.-Али, Курильчик Николай, Логинова Елена, иштта кхыбараш. Дика вІаштІехьабаьккхаб дружино лесоучастка ерригача территоре тІа общественни порядок лораяра болх.

Геттара дика порядок чакхъяьккхар дружино цІей хиннача деношка. ДІахо йодача хана а порядок дика лора а еш болх дІабахьа лаьрхІа я дружина.

Ш. ГАРДАНОВ,

ГЕРЗ ХЬАДАРГА ДІАДОДАР

Дунен халкъашта юкъерча гІулакхий документашта юкъе керттера моттиг лоац массане а деррига а герз дІадаккха аьнна 18 сентябре ООН-е вай правительства керте латтача Н. С. Хрущева оттаяьча предложенеша. Деррига герз дІа а даьккха, цунца адамий общества чухь тІом хургбоацаш йола торонаш оттае аьнна цу предложенешца Советски Союзо баь тІахьехам ВІашагІкхийттача Къамий Организацеи дерригача мехкашкарча халкъашеи чІоагІа раьза а хинна тІаийцаб. Дика кхетадеш да из тІа хІана ийцаб.

Халкъаша кхетадечох герз хьадар тІема хьалха доагІа цун ІиндоргІа я. Исторически опыто хьахьекхад, герз дуккха Іоадар машара массаз а кхераме хилар. «Йоккхий топаш-м шоаш а лелх» саготала алац наха. Сихдаь хьа а деш, герз дуккха Іоадеча хана цхьа бахьан а дов даьлча дуненах цІи лотаялар кхерам болаш хІама да. Герз хьадеш хилча тІом боацаш йоккха ха тІема кийчо ярга дІайода. Бокъонца бола машар бе йиш яц герз хьадеш хиларца. ООН-а Генеральни Ассамблее сессе Н. С. Хрущева аьлар, «Адамий дерригача историе чухь хІанз атома, электроника, космос караерзаеча хана санна дукха герз хьа а даьдац, селлар чІоагІа цо кхерам тІа а тессабац».

Цу дерриганех а дика кхетадеш да: тІема кхерамах машар лорабе герз дІадаккха дезаш хилар. Цу гІулакха тІаерзаяь я ВІашагІкхийттача Къамий Организаце оттаяь советски предложенеш а. Герз дІадаккхара гІулакх алхха адамаш тІема кхерамах лорадаь дусаш дац. Герз хьа ца деш соцадари хьадаь даьнна герз дІадаккхари адамий общество дегІайоалаеча, дерригача мехкий боахам тоабеча, бахача наьха вахара-хьал айдеча Іалаьмате боккха лоархІам болаш да.

Герз хьадаро Іалаьмате дукха материальни рузкъа дІа а лоац, ерригача паччахьалкхений боахам дегІабоалабара доккха зе а ду.

ТІема гІулакхага дунен тІа хІанз дІайохийта расходаш дІабаха тІом хилалехьа хиннарел 25 дукхагІа я. ХІанз тІема еча кийчонга хІара шера дІадохийт 100 миллиард доллар. Цунах доккха дакъа лоац США-с.

ХІара денна 120 миллион доллари хІара сахьата 5 миллион доллари герз хьадарга дІадода Америка бахача нахагара. Ци хезза волча американски политически деятела Эдлай Стивенсона даьча лоархІамех хІара американски дезалгара шера юккъера лаьрхІача 1000 доллар тІема расходашка дода.

4,5 миллиард доллар совгІа (1,7 миллиард стерлингай фунт) хІара шера тІема расходашка дІадохийт Англе. Мехка милитаризаци еш хиларо боккха мухь тІабулл Англерча къахьегамхошта. Ци хезза волча лейбориста Ноэль-Бейкера даьча лоархІамех, герз хьадарга шера юккъера лаьрхІача хІара английски дезалгара 150 стерлингай фунт дІадода.

Іалаьмате дукха расходаш дІайохийт агрессивни блокаш вІашагІтохарген уж тІема кийчъярген. Североатлантически блока (НАТО) юкъе долхача мехкий эскараш 7 миллион саг ва, хІаьта 1958 шера цу блоко тІема еча расходаша 60 миллиард доллар лаьцар. Алхха укх тІеххьарча 11 шера (1959 шера 8 бутт юкъе а бодаш) НАТО юкъедолхача мехкий тІема расходашка 550 миллиард доллар дахар.

Герз хьадара доккха зе ду дерригача паччахьалкхений боахам дегІабоалабара. Іалаьмате дукха ахчеи рузкъеи дІадаха Іац цунга. Цо доккха зе ду. Вай хана чІоагІа дегІайоагІача технико керда герз хьаде торонаш а телаш, хьадаь дола дуккха а герз къадаларца дІадаккха дезача оттаду.

Бразиле кхыча мехкашцарча гІулакхий министра Лафера цкъа белгалдаьккхар: «Ма чІоагІа ахча дІадода тахан хьа а деш, кхоана пайдана доацача а доалаш, деш леттача герзага; хІаьта бІаьш миллионаш бола нах дерригача дунен тІа къеи во хьал долаши бах, цар правительствашка бахача наха эшаш дола керттера хІама Іалашде рузкъа ца тоъар бахьан долаш».

ТІема пайдана доацача а доалаш, къалуча герзага бІаьш миллиардаш доллараш дІаухийт. ХІаьта герзага дІадодар тІа-тІа а дукхагІа лакхлу. МоллагІа дола хин кІал лела лодка 5 миллион доллар мах болаш да, хІаьта атомни реактор йола хи кІал лела лодка деш 50—60 миллион доллар дода. ХІанз дола американски «Форестолл» яха авианосец 200 миллион доллар мах болаш да. Нагахь санна 1944 шера танкови дивизи тІема гІирсаца кийчъярга 30 миллиард доллар дІадодаш хиннадале, 1950 шера 225 миллион доллар дІадодар цунга, хІаьта хІанз кхы а дукхагІа дода. Дунен шоллагІа тІом болча хана йоккха бомбардировщик хьаеш 300 эзар доллар додар, хІаьта хІанз 27 миллион доллар дода. «Цхьайола бомбардировщикаш хьаеш цар дозал миссел дошув дода вай», — аьлар Эйзенхауэра. Дошол а езагІа я ВІашагІкхийттача Штаташта управляеми снарядаш, хІаьта ««Атлас» яха ракета, урагІъяхийтарга 35 миллион доллар дода.

Сихдаь хадданза хьадеш латта герз Іалаьмате дукха хьаІов, цхьаккха а шийх бар пайда а боацаш дола рузкъа да из. ТІема кийчонга дІабода вахара пайда луш боаца тІема промышленносто болх беча е арме болча дуккхача миллионий къахьегам, е цифраш дагайохийтача а кхоачам ба: 100 миллион гаргга бола унахцІена а болх дика булургбола а нах шоай низи говзали тІема еча кийчонга дІайохийташ ба; 20 миллион совгІа саг хадданза арме ва.

Капиталистически мехкашка тІема производство дегІайоалаю къахьегамхой вахара-хьал чІоагІа телха а деш, бахача хІара денна царна эшараш юха а детташ.

Цхьаболча профсоюзни деятелаша белгалдаьккхача тайпара, США хІанз 13 миллион американец вах саг чуваха мегаргвоацача, воча, «цицхолгаши дахкийи лелача, дехача, шийлача, готтача цІеношка». Мехка чухь тІа-тІа а вогІа хул бахача наха ду лорий гІулакх. (Американцех 80 процент нах хала лазар дола шоашта дарба дайта йиш йолаш бац;) 1200 эзар больнични маьнги тоъац.

Кхы дикагІа латтац гІулакх капиталистически дунен кхыча мехкашка а. Бахача нахага иштта во хьал доллашехьа а, капиталистически пачхахьалкхенаша герз хьадарга тІатІа а дукхагІа миллиардаш ахча дІадохийт.

Империалистий тІема блокашта юкъе дакъа лоацача кІезига дегІадаьхкача мехкий боахама Іалаьмате чІоагІа Іаткъаш да тІема расходаш лакхлуш хилар. Турце, Иране, Таиланде тІема кийчонга дІадода ах гаргга дола бюджетни рузкъа, хІаьта Пакистане 56 процент совгІа.

ТІема кийчонга дІадохийта халкъа рузкъеи низи данза даргдоаца хІама да яхаш из бакъе гІерташ тайп-тайпара дола «теореш» дагалувц буржуазни политикашеи экономисташеи, милитаризацех хьахулаш дола эзулам ложкъаде а гІерташ. Цу «теореша» йоах, герз хьадеш хиларо наха де хІама хулийт, производство лакхъю, бахача наха болх Іалашбу, бе болх боацаш хилар дІадоаккх, капиталистически мехкаш экономически кризисаш ца хулийташ кІалхара а доах. Уж «теореш» харц хилар дика гуш да. Из харц хиларах теша американски вахара цхьадола гІулакхаш дагалаца мара хІама эшац.

Герз хьадарга Іалаьмате дукха рузкъа США-с дІадохийташ хилар дика довзаш да. Иштта герз хьадешшехь, бе болх боацаш Іалаьмате дукха нах ба мехка чухь, тІом дІабаьнначул тІехьагІа ВІашагІкхийттача Штаташка массехк йоккха экономически кризис а хиннай. Цхьабакъда, герз хьадаро тІема монополей йоккха йоацача группа де хІама Іалашду. Царна де хІама нийслора яхаш мехка экономически хьал тоалуш хІама дац.

Цул совгІа, герз хьадеш бола фабриканташ рузкъах хьал а букъаш, герз хьадеш хиларо капиталистически боахам телха а беш, цхьан оагІорахьа увз. Хала цамогаш вола саг наркотикаш а телаш верзавара тара ба герз хьадарца лакхлуш бола капиталистически боахам, аьнна белгалдаьккхар советски экономиста М. Рубенштайна. Наркотикашца хала цамогаш вола саг верзоргва яхаш Іеха а веш, дІадаккха деза цун дегІах лета лазар кхы а чІоагІагІа гІордоакх. Иштта да герз хьадарца дегІабоагІача капиталистически боахама гІулакх а, йоах цо.

Бокъонца бакъдолча хІаманна дуьхьала а бувлаш, герз хьадара политика лелаераша йоах, из дІаяккха йиш йоацаш политика я, хІана аьлча герз дІадаьккхача кризис хургья е промышленни хьакъехьа чІоагІа дегІадаьхкача капиталистически дунен мехкашка боахам лаьгІлургба. Цхьабакъда цу хабараштта критика лоаялланзар.

США боахам дегІабара историе чухь кІезига моттигаш яц цхьацца йолча ханашка тІема еш йола расходаш лаьгІъяь. Масала, 1945 денз 1947 шерага кхаччалца йолча хана (американски лоархІамех уж расходаш 88,6 миллиард доллкарагара 11,4 миллиард долларага кхоачаш кІезигйир. Иштта уж расходаш кІезигъярах американски боахама гІулакх телхаш хІама хиланзар хІанз укх тІеххьарча шерашка герз хьадарца дувзаденна из боахам талхаш санна. Ший бахьан доацаш аланзар хьалха хиннача США тІема министра, «Чейз Манхэттен бэнк» яхача банка хІанз волча председатела Маклойс «ВІашагІкхийттача Штатий экономика герз хьадарах тийша хІама долаш яц... Боахам дегІабоалабе дуккха кхыйола торонаш я вай воай ресурсаш дІаяхийта, масала, школаши нах чубаха цІеноши деча, наькъаш дехкача».

Герз хьадар дІадаккхаро боахам дегІа ца боалабеш юхасоцоргба яха даьсса хабараш харцду вахаро ше. Бакъдарех ца боалаш дуккха болча американски экономически эксперташа цхьа уйла соцаьй: США боахам герз дІадаьккхача мегаргболаш ба, яхаш дувц «Джорнэл офкоммерс» яхача газето. Цул совгІа цу газето йоах, герз хьаделга дІадаккхаро США-рча дуккхача бахача наьха хьал тоадергдар.

Герз хьадаро цхьанна а халкъа пайда бахьац. Пайда ца барал совгІа дуккхача наьха вахара-хьал тоаде йиш йола Іалаьмате дукха рузкъа дІадода герз хьадеча. «Ля терр» яхача французски газето лаьрхІачох алхха 1951 шера французски правительствос тІема гІулакхашка дІадахийтача ахчах хІанз а фаткена лампаш йоагаеча французски ерригача юрташка электрически лампаш яхка йиш хургьяр, нах мел бахача моттигашка водопроводех хий дилла, 100 эзар километр юрташка никъ билла, юрташка 200 эзар цІа де, 700 эзар сага пенси дала, 200 эзар къонача сага боахам дІаболабе пособи дала йиш хургьяр.

Из алхха цхьан мехка шера хинна хІама да! Герз хьаделга дІадаккхарах дерригача а дуненна мел боккха пайда баргбар!

Герз дІадаккхарах советски правительства яьча декларацe йоах: «Советски Союза, дерригача социалистически мехкий, машар безача а беза болча а дуккхача кхыча паччахьалкхений а санна, безам бар шоай беррига боахами торонаши маьршача гІулакхашка дІаяхийта, нах кхачан продукташца, барзкъашца, чуІеча цІеношца шортта Іалашбергболаш». СССР чІоагІа хьаштдолаш я тайп-тайпара системаш йола паччахьалкхенаш маьрша яхарца. Цу гІулакхо торо лургья маьршача хьале доккхий экономически толамаш дахийта, экономически хьокхамий хьакъехьа эггара а тІехдолча капиталистически паччахьалкхенашта тІехьакхе а тІехдовла а.

Сага кулгаша хьадаь да герз, сага кулгаша дІадаккха а йиш я из. ТІаккха халкъашта хьалхашка оттаргья вахар маьрша дегІадоаладара эша бух боацца йоккхий торонаш. Цу гІулакха тІахьех вай мехко деррига адамаш.

В. М. ХАЙЦМАН,
исторически Іилмай кандидат.

Мексике советски выставка хьаеллар

МЕХИКО, 23 ноябрь. **(ТАСС корреспондент).** ХьалхагІа хоам бьчча тайпара, 21 ноябре мексикански столице Советски Союза Іилма, техника, культура хьакъехьа карагІдьннарий выставка хьайийлар. Мексикански столице бахача наха Национальни аудиторе цІеноштa хьалхашкара майдане хьалйизар выставка хьаеллаш гулбенна. Цига гулбелар министраш, кхыбола Іаьдала гІулакхера нах, цІи хеза бола Мексика общественнии политическии деятелаш. Царна юкъе бар Мексика кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Мануэль Тельо, Лакхехьарча суда председатель Альфонсо Гусман Нейра, промышленностеи торговлеи министр Салинас Лосано, укахцІено лораяра министр Хосе Альварес Амескита, кхыбараш. Цига бар иштта городерча Іаьдала викалаш а, города Мехико мэр Эрнесто Уручурту керте а волаш.

Дезача дийнахьа санна хоза тоаяь я Национальни аудиторе майдане. Советскии мексиканскии Паччахьалкхен байракхаш хьалтеха яда.

Майдане воагІа Мексика президент Адольф Лопес Матеос, СССР-а Министрий Совета Председатела заместитель А. И. Микоян, цунца бахараш а.

А. И. Микоян, президент Лопес Матеос, министраш трибуна тІа боал. Цу тІа воал Мексика торговлеи промышленностеи Министр Салинас Лосано.

Цул тІехьагІа чІоагтІа дІаьхдаь къамаьл дир СССР-а Министрий Совета Председатела заместитела А. И. Микояна. Раьза болаш, чІоагтІа тІоараш а детташ, тІайийцар гулбеннача наха цо даь къамаьл.

Къама оборона Министерства оркестро Мексикаи Советски Союзеи Паччахьалкхен гимнаш локх. Лопес Матеоси А. И. Микояни выставка керттерча наІар тІа болх. НаІар тІа теха доалла лента хоададу А. И. Микояна. Хьайийллай выставка!

Мексика президенти СССР-а Министрий Совета Председатела заместительи выставка директор А. К. Шельнов шоашца а волаш, выставка ерригача разделашка гІолла чакхбоал. Лаьттан искусственни спутникий, «ТУ-114», «ИЛ-18» яхача самолетий моделашка, болх беш йолча металлургическии химическии комбинатий моделашка, 10 миллиард электроновольт низ болча синхрофазотрона, Внуковски аэродрома Лужникашкарча стадиона, иштта кхычара макеташка хьож уж.

Цхьайолча разделашкара хІамаш ше дІаювц А. И. Микояна. Культура разделе Лопес Матеосеи А. И. Микоянеи ладувгІ советски артисташа Игорь Безроднеи Дмитрий Башкировеи беча сакъердамга.

Ше выставкера дІаводаш кепайоазон викалашта лоацца къамаьл дир Лопес Матеоса. Укх выставко хьахьокх Іилма, техника, культура хьакъехьа советски халкъо даьха толамаш. Советски выставка Мексике хьаеллар бахьан долаш уж толамаш довзийтаргда мексиканцашта, Мексикаи СССР-аи юкъера гІулакхаш тоадеи чІоагІдеи новкъостал а дергда.

Шинна а мехка пачхаьалкхен деятелаш Национальни аудиторе цІеношта хьалхашкарча майдан тІа баьлча, цига царна накъа баьхка бар дукха нах. ТІоараш детташ уж тІа а эцаш, цар йоахар: «Яхийла Советски Союз!», «Яхийла Мексика!», «Вахалва Микоян!». Цу майдане Лопес Матеос моаршал а денна А. И. Микоянах дІа а къаьста, ший резиденце вахар. Выставкага хьожаш Мексика президента ши сахьати 45 минути ха яьккхар.

Цул тІехьагІа А. И. Микоян эздий накъа ваьккхар мексиканцаша. МугІарех бола мексиканцаш Советски пачхаьалкхен викала кулг лаца гІерташ, Советски Союзацара шоай безам дІабувца гІерташ бар. Массанахьа а хьахозаш дар: «Сийле хийла Советски Союза» «Машар!», «Даькъала хийла Россия!». Царех цхьадараш эрсий меттал а дувцар. Шийга йоагІача аргІанна А. И. Микояна аьлар: «Вива эль поэбло мехикано!» («Дахалда Мексикански халкъ»).

Выставкера ваьлча А. И. Микоян хІама хьаеш йолча промышленноста Национальни палате вахар. Цига Іуйрийна даа хІама а оттадир цунна.

Мексикански политическии хІама лелалучеи наьха викалаша чІоагІа дика лоархІ Советски выставка. ТАСС-а корреспондентаца ше къамаьл деш, Мексика кхыча мехкашцарча гІулакхий Министра Мануэль Тельо аьлар: Советски Союзо укх тІеххьарча шерашка Іалаьмате доккхий толамаш даьха хилар цхьанне а харцдеш дац. Цудухьа Іилма, техника, культура выставке вахарах боккха салоІам хул.

Конгресса хадданза йолча комиссе председатела Морэно Санчеса аьлар, Советски выставка боккха безам тІабодаш я. Советски техникеи Іилмеи чІоагтІа дегІадар хьахьокх цо, къаьстта промышленноста даькъе а хьокхаш.

В. КОЛОКОЛЬНИКОВ.
А. ПАВЛЕНКО.

*

ДУНЕН МЕХКИЙ ЖУРНАЛИСТАША ВІАШИ НОВКЪОСТАЛ ДАРА КОМИТЕТА ЗАСЕДАНИ

ВЕНА, 23 ноябрь. (ТАСС). Вене хилар дунен мехкий журналисташа вІаши новкъостал дара Комитета заседани. Советски Союза викалаш а болаш 19 мехка журналисташа дакъа лаьцар цун балхаца.

Комитето соцам бир журналистий вІаши новкъостал дара а цхьоагІо чІоагІъяра а лаьрхІа, цар вахари балха эшараши тоадара а журналистий гІулакхаш информацеnеи паргІато яккхара а духьа 1960 шера гурахьа Европерча цхьан мехка дерригача дунен тІара журналисташ шозлагІа вІашагІтоха, аьнна.

Районни комсомольски конференци

Укх деношка хилар Ленински районерча комсомольций конференци. Шин шера районни комсомольски организаце баьча балхах лаьца доклад йир комсомола райкома секретара нов. Г. Г. Олейникова. Цо белгалдаьккхар районе дуккхача комсомольски организацеша шоашта хьалхашка лаьтта декхараш толамца кхоачашдаь хилар. Масала, хІанз районе коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цІи лелаеш 16 бригадеи сменеи я, хІаьта из цІи яккхара тІехьа къовсам лоаттабеш, комсомольцаша хьалхле а лелаеш 42 бригада я.

— Дуккхача комсомольски организацеша майра къовсам лоаттабу, — аьлар дІахо докладчика, — къахьегама овсарал совъяккхараи, керда техникеи, механизацеи, автоматизацеи юкъейоалаяраи, арахецача продукцега дІабода мах лохбараи тІехьа. Шоашта хьалхашка лаьтта производственни декхараш дика кхоачашдаьд «Красный молот» яхача заводеи авторемонтни оборудоване заводеи комсомольцаша хьалхле лелаеча коллективаша. нн. Дюбенкои, Широковии кхы дуккха болхлойи 1960 шера чотах болх беш ба. Районе массово - политически болх дикка тоабеннаб. Духхьал укх цхьан шера вІашагІъелла 40 политкружок дика болх беш я. Эзар гаргга, производстве болх беш бола комсомольцаши кагирхойи дешаш ба сайрийнарча юкъерча школашка, лакхерча дешара заведенешка, подготовительни курсашка.

Иштта докладчика белгалдаьхар кхоачамбоацараш а уж дІададахара наькъаш а.

Пренеех эггара хьалха къамаьл дир делегата, «Красный молот» яхача завода инженера нов. Горина. Цо белгалдаьккхар шоай завода болхлой коллективо комсомольски организацеца айхха бувзам лоаттабеш хилар.

Цу тайпара шоай организацешкара дика гІулакхаш а кхоачамбоацараш а дувцаш къамаьлаш дир нн. Черкашина (№ 1 йола кирпичний завод), Хаэбулатова (Нохч-ГІалгІай медицински училища) Талаева (Нохч-ГІалгІай нефтяной институт).

Отчетни докладах а пренеех даьча къамаьлех а лаьца шерра фешени тІайийцар конференце, хІаьта комсомола керда райком а хержар.

«Вай къулбехьара лоалахо Турци санна бола мохк НАТО-на а, СЕНТО-на а юкъе а баха ба, алхха СЕАТО йисай хІанз а из юкъе яха ца кхоаеш, хетаргахьа, из гаьна хиларах хила мег из. ХІаьта а царга новкъостала хІама лургья шоана оале, гаьна хиларах а юхабаргболаш-м бац уж. Цхьабакъда, «новкъостал» дергда аларах-м новкъостал мича хул. Сона хетаргахьа, Турце доалерча гІозарашка, мелла денна а ахча лургда шоана аьлча, уж дувцилга йоаццаш раьза хургбар СЕАТО-на юкъе баха а, хьаштдоллаш йолча «СЕАТО-на юкъе баха а».

(СССР Лакхехьарча Совета III сессе Н. С. Хрущева яьча доклада тІара).

ТУРКИЙ МАРШ
К. Елисеева сурт. ТАСС фотохроника.

Барзкъаш тега мастерске

Дика барзкъаш тегаш я Сунженски районера Орджоникидзевская яхача станицера швейни мастерске.

Денгара-денга дукхагІа хулаш латт укхаза барзкъаш тегийта ухараш. Шин бетта балла болх хьайийцаб мастерске хІанзалехьа. Мастерске барзкъаш дика тегаш хилар ерригача районе дІахезад. Гонахьа гІолла ядача станицашкара а хІамаш тегийта дукха нах ух. Укх шера дика ялат хьийкъача станицешка бахача колхозникий хьал-торонаш лакхъеннай. Цудухьа къаьстта дукха ба швейни мастерске барзкъаш тегийта ухараш. Шоашта дезача зипех, даьрех, кІадаех шоашка товргдолча тайпара барзкъа тегийта ух уж. Дика барзкъаш тега ховш ва мастерске заведующи а закройщик а вола С. Арутюнян. Безаме ладувгІ цо заказаш де баьхкарашка.

Доккхий къахьегама толамаш даьхад барти цхьоагІои йолча барзкъаш тегарий коллективо. Шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегача барзкъаш тегараша 10 беттара план 120 процента кхоачашъяьй. Цхьаболчара къаьстта доккхий толамаш даьхад. Царна юкъе ба М. Высочинская, З. Цечоева, Д. Филипиченко. Цхьа шу гаргга ха я гІалгІай йоІа Цечоева Зина укхаза балха ена. Говза болхлой а дика новкъостий а корабаьб цунна мастерске. Болхлошта чІоагІа езаш а лоархІаш а я из. Къонача гІалгІай йоІа болх чІоагІа хьокхаме ба.

— Зина барзкъаш тийгараш а чІоагІа раьза болаш, баркал яхаш хул. Цо тийгача барзкъа раьза воацаш цхьа саг хиннавац, — яхаш дувц заведующе нов. С. Арутюняна.

Дикача къахьегама толамашца накъа баха лерхІ мастерскерча болхлоша декабре хургйолча ССКП ЦК Пленума.

О. БУЗУРТАНОВ,
(тха корр).

Кагирхоша новкъостал ду

Кагирхошта юкъера культурни уровень лакхъяр духьа доккхий балхаш даьд Надтеречни районерча комсомольски организаце.

Каст-каста комсомольцийи кагирхойи низаца Іилма-атеистически темаех лаьца лекцеш еш районе бахача наха, самодеятельни кружокаш вІашагІъеххкай. Дика дакъа лаьцар кагирхоша юрта бахача наха юкъе художественни, политически, юртбоахама, технически литература дІадоаржадара. Масала, духхьала цхьан шера 6500 сома маьха литература дехкад цар, цул совгІа районa культура ЦІа хьалдеча доккха новкъостал а даьд. Дукха гаьнаш дІаегІай кагирхоша. ХІанзале улицашка а наькъа йистошка а гІолла 10.000 га дІаегІа Іийнабац уж.

Братске, Бено-Юрта, Минеральное яхача юрташка радио чу юллача, клуб хьалъеча, стадионаш еча чІоагІа къахьийгар кагирхоша. КІезига дийша бараштa а вІалла дийша боацараштa а новкъостал ду цар деша ховргдолаш.

Доккхий балхаш даьд Советски районерча кагирхоша а. Цар 12 клуба ремонт яьй, библиотекаш хьайийлай, 12796 сома маьха литература дІадоаржадаьд наха юкъе, хІаьта 12 километр дІоахал долаш бола никъ а тоабаьб.

Г. АЛМАЗОВ,
ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома инструктор.

Хьуна сомех пайда эц

Хьуна сом гулбелга, цунах фу хьакъоастаделга, тайп-тайпарча повидлашта эша полуфабрикат елга, иштта кхыдола балхаш дика кхоачашду Сунженски семзаготучастка болхлоша. Участка чуйоагІа Сунженски районерча Алхастера заводи Ачхой - Мартановски районерча Шалажи яхача юртара заводи. Ерригача республикерча районашкара тІакхухь заводашта эша сом. Дикка ха яьккхай заводаша хайра пайда ца луш. Из кхоачамбоацар укх шера дІадаьккхад. Къаьстта доккха зе даьдар Шалажерча завода 1957 шера, из Сунженски районерча участках хьатохалехьа. Дукха къахьега дийзар кердача предприятей экономически торонаш тохкаш. Укх шера завода пачхаьалкхен декхар дІа а деннад, балха план тІеххоачаш а яьй. Укх шера шаккъе завод боккха пайда а луш болх беш хиннай. Арахецача продукце ший мах лохбаьб 13 процент.

Дукха сомий фу, повидлаш хьаеш эша сома полуфабрикат, тайп-тайпара сома сок яхьийтай заводаша Молдаверча, Украинерча, Казахстанерча, дагестанерча, кхы дуккхача республикай кондитерски фабрикаштеи, консервни заводаштеи.

Доккхий къахьегама толамаш даьхад заводий болхлоша семилетка хьалхарча шера: 10 беттара план 140 процент кхоачашъяьй. ССКП ЦК Пленума сийна дика къахьегама толамаш доахараш цукха ба заводашка. Цикача балхаца белгалъяьннай Алхастерча заводера Бекботова Маржана звено. ХІара денна шиъ-ах балха норма кхоачашъю цо, завода ток луш болча мотора тІа болх беш ва Цечоев Іалихан. Дика Іомабаьб цо машиниста болх. Цаккха ток йоацаш сеца лаьттаяц завод. Цо иштта дика болх баро чІоагІа новкъостал ду план кхоачашъяра. Доккхий къахьегама толамаш даьхад Шалажерча заводерча Е. Ушкина звенос.

Цу звено мехкараша сийленца накъа баха лерхІ ССКП ЦК Пленума. Денна 2,5—3 балха норма кхоачашъю цар. Дика къахьегама толамаш даьха Пленума накъа йода Сунженски семзаготучастка коллектив.

Б. ДЕРБИЧЕВ,
Сунженски семзаготучастка начальник.

ДИКА ЛОР

Дарба ца хуларех лоархІаш дар хІанзалца рак яха лазар. Хирургаша эттІавича а хІама хилацар.

Цу гІулакха терко е ваьлар Грозера лор-отоляринголог Виктор Павлович Беловидов. Из лазар миштa кхет а, дІа-юха мишта дарж, а кхыйола цун процессаш а Іомае волавелар из.

Цхьа ди дера цамогаш вола саг раьза а хинна, цунна къамарга операци е Виктор Павлович волавенна. ДІадаккха дезаш дар рако толха мел даь къамарга ткань. ДІадаккха-м хала дацар из, цхьабакъда лора дагадоаллар цул тІехьагІа унахочун садаха а къургаш де а, къамаьл де а дезилга. Дуккха а уйла йир лоро из операци мишта ергья-хьогІ аьнна хеташ.

Операци толамца чакхъяьлар, унахо вийрза а вийрзар. Из дар 11 шу хьалха.

ХІанз из санна йола операцеш дукха ю. Цхьабакъда, хала да къамарга связкаш дІаяьха саг къамаьл де Іомаве. Цу гІулакха а дикка толамаш даьхад нов. Беловидова. Операци яьчул тІехьагІа къамаьл де Іомаву цо унахо. Ший болх дика бовзаш а из сийленца дІахьош а ва Грозерча дикагІча хирургех вола Виктор Павлович Беловидов.

П. ПОПОВ.

ДегІайоагІа семилетка фонд

Грозерча машиннаькъахоша эггара хьалха дІадоладир семилетка фонд дегІайоалаяра гІулакх. Из сийлен гІулакх хьал а лаьца дІахьош ба связисташ, машинисташ, машинникъ тоабераш, движенцаш.

ХІанз Грозерча станце коллектива счета тІа семилетка фонда лаьрхІа 857 эзар сом да. Станце начальника помощника счета тІа да 267 эзар сом. 248 эзар сом дІаяздаьд нов. Майзель смена болхлой счета тІа а.

Поездаш вІашагІйоххкара гІулакх дика тоадар бахьан долаш 15 эзар сом ший счета тІа дІаяздайтад нов. Гусаковс. Поездаш вІашагІйоххкача нов. Грибова 13 эзар гаргга соми нов. Воронина 11 эзар совгІа соми дихьад семилетка фонда юкъе.

Семилетка хьалхара шу йистедоалача хана Грозерча станце коллективо семилетка фонда юкъе 1 миллион совгІа сом ахча хьоргда.

В. СЕРГЕЕВ.

ВорхІ шера план—ханал хьалха

«Сельстрой» треста тІишлош хьалъеча болх беш йола коллектив дика къахьегаш я семилетка хьалхарча шера. Сентябрь бетта план 100 процентa, октябрь бетта 112 процента кхоачашъяьй коллективо. Къаьстта тресте болх беш йолча коллектива юкъе белгалъяьлар Курчалоевски районе электрификаце балхаш деш йола прорабски участок. ДІа-юха тела треста ЦІе байракх елар опытни прораба К. Ахвердова а цун болхлошта а.

Нов. Т. Сидоров бригадир волча бригада хьалъяьй 3 километр высоковольтни, 9 километр низковольтни дІоахал а долаш линеш, цул совгІа цхьа трансформаторни подстанци хьалъяь а баьнна дІаеннай цар Куйбышева цІерахча колхоза. Цига хІанз электроэнерги я.

Массаза а нормаш 135—140 процент кхоачаш а еш белгалбаьлар новкъостий Д. Джабраилов, А. Сайдулаев, С. Умаев, иштта кхыбараш а.

А. КУЛЬКОВ.

ШЕРДЕ КНИЖКАШ ДЕШАРИЙ МУГІАРАШ

Книжкаш дешачар доккха сий ду Гудермесерча шоллагІча городской библиотека. Цу библиотеко болх бу деррига цхьа шу мара дац. Лоацача хана дукха къахьийтад библиотека заведующе нов. Кириллова, библиотекара Е. Щепеткова библиотека болх тоабараи цига книжкаш дешараш дукхагІа хилийтараи.

Дика кийчъяьй книжкаш дешара зал. Цига Іалаьмате хоза фото-витринаш, стендаш, лозунгаш я. Укх гарттарча хана библиотека коллективо вІашагІъеллай Николаевас яздаь «Наькъ тІара тІом» яха романи, Бровка яздаь «Маца вІашагІкхет хиш?» яха романи дувцаш книжкаш дешарий конференци.

Иштта дІайихьай цига «Сагах мел доаллар дика хила деза» яхеи, «Советски союза гражданин ва со» яхеи кхыйолеи сайренаш а.

Цхьаькха дика гІулакх дІадоладаьд библиотека болхлоша. Города клубашка масса хана а библиотечни обзор ю цар. Іалаьмате дика вІаштІехьадоал цар из гІулакх. Киносеанс йолаялалехьа 15—20 минут хьалха художественни дале а, технически дале а, юрта боахама дале а литератураш къоаста а дийя, цар лоацца чулоацам дІабувц ладувгІарашка.

... Егор Семенович истола тІа ухкар бешамаш лелаярах дола книжкаш. «Акхар обзор е кийчлуш ва со» — аьлар цо.

Депо болхлой болча каст-каста ух библиотека болхлой. Цига цар кхухь слесарий а токарий а балхахи кхыдолеи технически литература.

Цу тайпара беча балхо дика аьттув боакх книжкаш дешараш дукхагІа хилийта, цар кхетам лакхбе, балха говзал дикагІа Іомае. Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а да библиотека балхаца. ХІанзалца дІаяьхаяц барьераш, вІаштІехьадаьккхадац книжка дешачо ше дІа тІа а ваха тархе тІара шийна деза книжка хоржилга, вІашагІъехкаяц библиотечни советаш. Дукха ха я райисполкома библиотекашкара барьераш дІаяха, аьнна соцам баь. КхоалагІа бутт бузаш латт библиотека заведующи тархе е аьнна «Ремстрой» конторе заказ даь. Бакъда цу контора начальника нов. Веденякина из заказ маца кхоачашдергда ховш дац.

ХІанз библиотека цІен юкъе хьалдетта латт дукха книжкаш. Іалаьмате хала да библиотекара цу юкъера шийна деза книжка хьахаржа.

— Массехказа аьннад аз нов. Веденякинга а, района культура отдела заведующи нов. Кобзарьга а, райисполкома председатела заместительга нов. Умаровга а, — йоах Кириллова, — из заказ сихагІа кхоачашде.

— Кхоачашдергда, — алар мара кхы гІулакх дац цар деш. Культура отдела кулгалхой декхарийла ба библиотека болхлошта йоагтІаш йола йоакхо е а, цар болх тоабара мел эшар Іалашдергдола наькъаш лаха а.

Книжка — сага доттагІ а новкъост а да. Библиотекай болхлой декхар да книжкаш дешараш, цун доттагІий дукхагІа хилийта.

М. ХАМХОЕВ,
(тха корр).

Тика болх тоабеннаб

Назрановски района ТІой-Юртарча тика чу дохкаш книжкаш хиларал совгІа культтовараш а да. Цу тика чу латтача Зурабов Ахьмада болх бу дукха ха яц. Хьалха, из цига балха валехьа книжкаш дохка тика я ала йиш яцар цунах. ХІана аьлча цІаккха а ший ханнахьа хьаеллацар тика, товараш тІа маьхаш дола этикеткаш хилацар, царна тІера дом дІабаккхацар. Кхыча тайпара бийрзар тика болх Зурабов чу венача хана денз. Деша дагІача бераша, миччa хана шоашта эшаш дола дешара пособеш эца йиш хургйолаш вІаштІехьадаьккхар цо.

Массаза Іуйрийна 8 сахьат даьлча мара хьаелла ца езача 7 сахьат даьлча хьаелл, хІаьта сайрийна 5 сахьат даьлча дІакъовла езача 7 сахьат даьлча мара дІакъовлац из тика. Цул совгІа тика чу баьхкача эцархошца эзди къамаьл а ду, царна эшаш дола хІама а дохк. Цхьабакъда, ший ханнахьа бераштa эша цхьадола дешара книжкаш Наьсарерча райПО-с хьатІа ца кхахьар бахьан долаш, Зурабова тика дІа а къайле ший аха везаш хул товараш да.

Цу гІулакха теркам тІабахийта декхарийла ба райПО кулгалхой.

Аь. ЗУРАБОВ,
ТІой-Юртар юрта Совета депутат.

Парадиева Любай медаль

Москве, «Крылья Советов» яхача клубе Советски Союза художественни гимнастика хьалхле къайсай. Кхыча гимнастащца Российски Федераце цІерах цу яхье дакъа лоацаш хиннай Грозерча № 2 йолча школа дешархо Нарадиева Люба. Кхоачашъе езаш йола а ший лоІамах йола а программаш дика кхоачашйир дийтта шу даьннача Любас. Кхийнараштa юкъе кхоалагІа моттиг яккхарах бронза медаль ялар цунна.

Радиопередачай программа

26-ча ноябре: 7.20 — «Сектанство гучаялар а, цун чулоацам а» — беседа (эрсий меттала); 8.20 — Советски Союзера а доазол дехьара а хоамаш (нохчий меттала); 8.35 — «Сердало» газета обзор; 8.50 — Хоамаши передачай программеи; 9.00 — Концерт; 17.00 — РадиочугІолла культура университет (эрсий меттала); 17.20 — Пионераштеи школьникаштеи передача (гІалгІай меттала); 17.35 — РадиоладувгІархой программах концерт; 18.00 — Юрта боахама болхлошта передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — Мехкдаьтта болхлошта передача (нохчий меттала); 19.20 — Керда хоамаш (нохчийи гІалгІайи метташка).

27-ча ноябре: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.35 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (гІалгІай меттала); 8.50 — Хоамаши передачай программеи; 9.00 — Концерт; 17.00 — «ГІа боах семилетка» — передача (эрсий меттала); 17.20 — Юрта боахама болхлошта передача (гІалгІай меттала); 17.35 — Безама ашарий концерт; 18.00 — Пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — РадиоладувгІархой письмоех оттаяь передача (нохчий меттала); 19.20 — Керда хоамаш (нохчийи гІалгІайи метташка).

28-ча ноябре: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — Пионераштеи школьникаштеи передача (нохчий меттала); 8.35 — «Коммунистий хьалхленца» — корреспонденци (гІалгІай меттала); 8.50 — Хоамаши передачай программеи; 9.00 — Кисловодски филармоне артистий концерт; 17.00 — «ДоттагІлен передачаш» (эрсийи, нохчийи, гІалгІайи метташка); 19.20 — Керда хоамаш (нохчийи гІалгІайи метташка).

Редактор
М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цІерахча кинотеатре
Бос бола керда художественни фильм.
Йоккха зал — **«Мамлюк».**
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗІамига зал № 1 — **«Мамлюк».**
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 3.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗІамига зал № 2 — **«Мамлюк».**
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗІамига зал № 3 — **«Мамлюк».**
Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре
Бос бола керда художественни фильм—**«Мамлюк».**
Долалу: 8.30, 10.25, 12.20, 2.15, 4.10, 6.05, 8, 9.50.

Хала задани кхоачашйир

1942 шера къилбаседен оагІонгахьара Грозена тІаьхкача фашистски бомбардировщикаша мехкдаьтта чакхдоаккхача заводашта бомбаш йийттар. Цар чІоагтІа зе дир дуккхача технологически установкаштеи резервуарни паркаштеи.

Шераш дІадахар. Уж бомбаш йийтталга дицделар наха. Бомбаш етташ йохаяь а зе даь а хинна производственни сооруженеш юхаметтаоттаяь дукха ха я. Бомбаш йийттачул тІеххьарча шерашка лоархІам болаш шерлуш, йоккхагІа хиннай заводаш а город ше а.

Дукха ха йоаццаш Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода парафинови цехе вера пенсионер Ф. Б. Григорьян. Массехк шу дІададар из заводе ца хула.

— Бомба хьаяьккхайий оаш хІаьта? — аьлар цо мехкдаьтта чакхдоаккхача болхлошца ше къамаьл деш.

— Бомба? Фу бомба? — цец а баьнна хаьттар къонача болхлоша.

ТІаккха Григорьяна дийцар, 1942 шера цеха юхе кхийтта хинна бомба ца а эккхаш йисар. Юххера а гучадаьлар из бомба йиц а енна яллийса хилар.

Иштта из къамаьл хинначул тІехьагІа дукха ха ялалехьа Грозне ера майора А. Л. Дубовске подразделени. Массехк ди даьнначул тІехьагІа парафинови цеха юхе эскархошта корайир бомба, эккхаргІоацаш хьа а яьстар цар из. Цул тІехьагІа кхы а хоам бир майорага Дубовскега. Завода керттерча механика Н. И. Павленкона дагаехар № 15 йолча установка юххе 1942 шера кхийтта йоккха бомба. Ца а эккхаш йиса, из бомба цу ханна а хьаяккха беннабар, цхьабакъда, хьа а ца йоаккхалуш бисар.

Бомба лаха болабелар сапераш. Бомба Іоккхийтта моттиг бокъонца цхьаннена а хацар. ДІадахар денош, кІираш, бетташ чІоагтІа къа а хьегаш. Установка гоннахьарча йоккха йоацача моттиге 6—7 метр кІоарга лаьтта аьккар белашца. Стабилизатора гаргаш корайир царна цІаьхха. Цул тІехьагІа ворхІ ах метр кІоарга чуяха йоалла тонна хула бомба а корайир царна, цхьа ха-зама яьлча бомба эккхийтаргйола взрыватель а йоаллаш. Доккхача деналца а говзалца а майора А. Л. Дубовскеи ефрейтор комсомольца В. Н. Кузнецовеи эккхаргІоацаш хьаьстар 17 шера лаьттах яьлла бомба. Къонахчал долча тІемахошта доккха баркал аьлар завода болхлоша. ТІаккха «Наха дувцачох тІом хиннача хана теха, ца а эккхаш йиса бомба йоал механически мастерскена юхе. Из йий еций хьажа тахка дех оаха шо», аьнна вІалла дага а доацаш крекинг-заводера хоам бир.

Селхан шун корреспондент крекинг-заводе хиннав. Майор А. Л. Дубовский механически мастерскена юхе нийсвелар тхона. ХІаьта хьалъяьккхача а эккхаргІоацаш йоассаьча а тонн хулача бомбана юхе ший подразделене тІемахой суртaш доахаш воаллар из. Майора А. Л. Дубовске дийцар:

— Дуккханеша а хетт хІанзалца эккхаргІоацаш йоасса ца еш лаьттагІа хІана яхкийтай бомбаш, яхаш. Цу хана а гІийртаб уж йолчара хьалаха, бакъда, атта болх бацар уж хьалахар. ТІом болча хана минаш дІайоахаш хинна эскара доакъош малхбузехьа дІа а даха, йиса хинна хила еза уж. ХІаьта предприяти юхаметтаоттаеш хиннача наха ца а эккхаш лаьттагІа йоахка бомбаш дуккха терка ца беш йитай.

Цул совгІа укхаза лаьттагІара бомба хьаяккха хала а да. Бомба хьалаха боаккхаш бола кІоаг хьалбузаш лаьтта кІалхара хиш чуухар. Из хий чура дІадаккха Іалаьмате чІоагІа низ бола насосаш увттае йийзар тха. Цул тІехьагІа мара болх бе йиш хилацар. Цул совгІа, хетаргахьа, бомбаш Іалаьмате лакхера чукхайса хинна хила еза. КІоаргга лаьттагІа чуяхаяр уж. Гой яр бомба итт метр кІоарга лаьттагІа чуяхачар хьаяьккхар оаха. 20 дийнахьа болх бир салташа из хьайоаккхаш. ТІом болча хана иштта уж хьалаха ха а торо а яцар.

— Лелхара кхерам болаш ярий бомбаш?

— Яр. Эккха йиш йола а къаьстта хьал тІа эттача хана лелхаргйолаш а доккха зе дергдолаш а яр уж.

КхоалагІа йола бомба хьалохаш а из эккхаргІоацаш йоассаеш а къаьстта денал долаш болх бир ефрейтора М. Тихомирова, зІамагІча сержанта Б. Астанова, ефрейтора А. М. Максимова, салтечо В. С. Винакурова, кхыча тІемахоша а.

ТІема задани толамца кхоачашъяьча майора А. Л. Дубовске подразделене денал долча тІемахошта дег чура баркал йоах Грозерча къахьегамхоша.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23: редактора зам. — 2-07-01: бехктоккхама секретара — 2-25-72: Корректорске — 2-30-91 партийни вахареи экономикан отделий — 2-25-72:

СФ03655. Нохч-ГІалгІай АССР, г. Грозный, Революце проспект, 1918 шерарча 11-ча августа цІерагІа йола типографи, 30/3: Заказ № 7142.